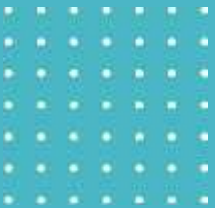

საგადასახადო დანახარჯების შეფასების ანგარიში (2018-2024)

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო
2025 წელი, სექტემბერი

აკრონიმები	3
თავი I. შესავალი.....	4
თავი II. საგადასახადო დანახარჯების ნუსხა (კატალოგი)	6
II.a მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო დანახარჯები.....	6
II.b დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები	8
თავი III. მთლიანი შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები საქართველოსთვის.....	10
III.a მოგების და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები.....	11
III.a.1 ძველი მოგების გადასახადი (Old CIT)	15
III.a.2 განაწილებული მოგების გადასახადი (ესტონური მოდელი) (DPT).....	18
III.a.3 საშემოსავლო გადასახადი (PIT).....	20
III.a.4 სხვა მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადები	23
III.b დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები	24
თავი IV. დასკვნა.....	27
გამოყენებული ლიტერატურა	30

აკრონიმები

CIT	ძველი მოგების გადასახადი
DPT	განაწილებული მოგების გადასახადი
DPCIP	განაწილებული მოგება, რომელიც გათავისუფლებულია მოგების გადასახადიდან
EU	ევროკავშირი
FC	უცხოური ვალუტა
FIZ	თავისუფალი ინდუსტრიული ზონა
GEOSTAT	სტატისტიკის ეროვნული სამსახური
GIR	მიღებული მთლიანი შემოსავლები
GRS	საქართველოს შემოსავლების სამსახური
IMF	საერთაშორისო სავალუტო ფონდი
IRP	საპროცენტო განაკვეთის პარიტეტი
ITE	მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო დანახარჯები
MoF	ფინანსთა სამინისტრო
PIT	საშემოსავლო გადასახადი
RIA	რეგულირების გავლენის შეფასება
SUT	რესურსების და გამოყენების ცხრილი
TP	დაბეგვრადი პროპორციები
USAID	აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო
VAT	დამატებული ღირებულების გადასახადი
VATE	დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები

თავი I. შესავალი

ეკონომიკური, სოციალური თუ გარემოს დაცვითი პოლიტიკის ფარგლებში დასახული ამოცანების მიღწევის მიზნით, სხვადასხვა ქვეყანა ზოგჯერ ეკონომიკური სუბიექტების სტიმულირებას ახდენს საგადასახადო პოლიტიკის (შეღავათების) გამოყენებით. სახელმწიფო პოლიტიკის ინსტრუმენტის სახით საგადასახადო შეღავათების გამოყენება გულისხმობს საბიუჯეტო შემოსავლების შემცირებას, რასაც **საგადასახადო დანახარჯი** ეწოდება. ის შესაძლოა განვიხილოთ, როგორც მიუღებელი შემოსავალი, რაც გამომდინარეობს გარკვეული სტიმულებიდან, საგადასახადო შეღავათებიდან და გათავისუფლებიდან, განსხვავებული დაბეგვრის რეჟიმებიდან და ა.შ. საგადასახადო დანახარჯი არის მთავრობის პოლიტიკის შედეგი, რომელიც შესაძლოა მიზნად ისახავდეს ბიზნესის მხარდაჭერასა თუ სოციალური შედეგის მიღებას.

საგადასახადო დანახარჯების ანალიზი მნიშვნელოვანი ნაბიჯია საგადასახადო შეღავათების ეკონომიკური და სოციალური გავლენის შესასწავლად. საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასებისთვის, მოცემულ ანგარიშში გამოყენებულია „შემოსავლის დანაკარგის“ მეთოდი. უპირველეს ყოვლისა, საჭიროა გადასახადის სტანდარტის, ან „ბენჩმარკის“ სისტემის განსაზღვრა [იხ. [TER](#), გვ 8]. საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასება მიზნად ისახავს დამატებული ღირებულების გადასახადის (დღგ), მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების შეფასებული საგადასახადო დანახარჯების შესწავლას, მათ ძირითად ტენდენციებსა და კონტრიბუტორებზე დაკვირვებას 2018 წლიდან 2024 წლის ბოლომდე.

საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასება მოიცავს 2018-2024¹ წლებს (როგორც მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების, ასევე - დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯებისთვის). მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასება მოიცავს: ძველი მოგების გადასახადის (CIT), განაწილებული მოგების გადასახადის (DPT), საშემოსავლო გადასახადის (PIT) და სხვა მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო დანახარჯების შეფასებებს. ძირითადი შედეგები საგადასახადო დანახარჯების შეფასებისას შემდეგია:

- ⌋ მთლიანი შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები 2024 წელს შეადგენს 6,403 მლნ ლარს (მშპ-ს 7.0 პროცენტი), რაც აღემატება 2018-2023 წლების ნომინალურ მაჩვენებელს, ხოლო ჩამორჩება 2021-2023 წლების მაჩვენებელს მშპ-ს პროცენტულ გამოსახულებაში.
- ⌋ 2024 წელს დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები მთლიანი შეფასებული საგადასახადო დანახარჯების ძირითად ნაწილს შეადგენს (მთლიანი საგადასახადო დანახარჯების დაახლოებით 94 პროცენტი);

¹ მონაცემების დაზუსტების გამო შესაძლოა შეიცვალოს წინა წლების საგადასახადო დანახარჯების როგორც აბსოლუტური, ისე - ფარდობითი მაჩვენებლები.

-) ღღ-ს საგადასახადო დანახარჯები მშპ-ს 4.9 პროცენტიდან (2018) 6.4 პროცენტამდე (2019) გაიზარდა, ხოლო 2020 წელს შემცირდა მშპ-ს 6.2 პროცენტამდე. აღნიშნული მაჩვენებელი 2021 წელს კვლავ გაიზარდა მშპ-ს 7.4 პროცენტამდე, ხოლო 2022 წელს შემცირდა 7.2 პროცენტამდე და შემდგომ კვლავ დაიკლო 6.8 პროცენტამდე 2023 წელს. 2024 წელს კი ის მშპ-ს 6.5 პროცენტზე დაფიქსირდა.
-) მთლიანმა შეფასებულმა მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯებმა 2024 წელს მშპ-ს 0.44 პროცენტი შეადგინა (რაც 2018 წელს მშპ-ს 0.9 პროცენტი იყო, ძირითადად საშემოსავლო (PIT) და ძველი მოგების გადასახადის (Old CIT) გამო);
-) შეფასებული ძველი მოგების გადასახადის (Old CIT) საგადასახადო დანახარჯები 2018 წლის (მშპ-ს 0.36 პროცენტი) შემდეგ შემცირდა და 2022 წელს მშპ-ს 0.1 პროცენტი შეადგინა, ძირითადად რეჟიმის ეტაპობრივი გაუქმების გამო. თუმცა აღსანიშნავია, რომ ის მცირედ გაზრდილია 2021 წელთან შედარებით (მშპ-ს 0.08 პროცენტი 2021 წელს). იგივე შენარჩუნდა 2023 წელსაც. რაც შეეხება 2024 წელს, ამ პერიოდისთვის აღნიშნულმა მაჩვენებელმა მშპ-ს 0.04 პროცენტი შეადგინა;
-) მთლიანი შეფასებული საშემოსავლო გადასახადის (PIT) საგადასახადო დანახარჯები მშპ-ს 0.42 პროცენტიდან (2018) 0.24 პროცენტამდე (2024) შემცირდა;
-) მოცემულ ანგარიშში საპროცენტო საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯისთვის გამოყენებულია [TER](#) ანგარიშში წარმოდგენილი ოთხი სხვადასხვა მიდგომიდან შერჩეული მეთოდი, სადაც არ არის გათვალისწინებული საპროცენტო პარიტეტი, კორექტირებულია გადასახადის გადახდის პერიოდითა და ვალუტების დეკომპოზიციით². მიღებული შეფასებით, საგადასახადო დანახარჯი საპროცენტო საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯი 2024 წლისთვის მშპ-ს 0.07 პროცენტს შეადგენს;
-) სხვა მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო დანახარჯები მოიცავს მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე პირებს 1 პროცენტიანი და 3 პროცენტიანი განაკვეთებით დაბეგვრის შემთხვევაში. აღნიშნულისთვის ანგარიშში საგადასახადო დანახარჯები შეფასებულია სხვადასხვა მოგების მარჟის დაშვების შედეგად და შერჩეულია მეთოდი, სადაც აღებულია მთლიანი ბიზნეს სექტორისთვის არსებული მოგების მარჟა³;
-) ლოკუმენტში მიღებული ზოგიერთი შედეგი განსხვავდება ფინანსთა სამინისტროს მიერ წინა წელს გამოქვეყნებული საგადასახადო დანახარჯების შეფასების ანგარიშისგან ([TER](#)), განახლებული და დაზუსტებული მონაცემების გამო, რაც ეხება როგორც საგადასახადო ბაზას, ასევე - ეროვნული ანგარიშების განახლებულ მონაცემებს;
-) მეთოდოლოგია და საგადასახადო დანახარჯების დეტალური აღწერა იგივეა, რაც გამოყენებული იყო წინა ანგარიშში. დეტალური ინფორმაციისთვის, იხილეთ [TER](#).

² არ ითვალისწინებს საპროცენტო პარიტეტს და დათვლილია საშუალო ლარი-დოლარის კურსი თვის ბოლოდან შემდგომი თვის 15 რიცხვამდე, მოდიფიცირებულია ვალუტების დეკომპოზიციით GEL, USD, EUR და სხვა. იხ. [TER](#) დანართი 5, გვ. 70.

³ დამატებითი დეტალებისთვის იხილეთ [TER](#) დანართი 5, გვ. 72.

ანგარიშის სტრუქტურა შემდეგია: თავი II მოიცავს საგადასახადო დანახარჯების ნუსხას, რაც დაყოფილია მოგებისა და საშემოსავლო, და დამატებული ღირებულების გადასახადების საგადასახადო დანახარჯებად. თავი III გვიჩვენებს საქართველოს საგადასახადო დანახარჯების შეფასებას 2018-2024 წლებში, რაც დაყოფილია მოგების, საშემოსავლო და დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯებად. ბოლო თავი (თავი IV) წარმოადგენს შეჯამებას.

თავი II. საგადასახადო დანახარჯების ნუსხა (კატალოგი)

ამ თავში წარმოდგენილი და განხილულია მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებისა (ITE) და დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯების (VATE) ნუსხა (კატალოგები). მასში ასევე მოცემულია მითითება ამ საგადასახადო დანახარჯების ელემენტების დეტალური აღწერის შესახებ.

II.a მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო დანახარჯები

შემოსავალზე გადასახადების ნაწილში საგადასახადო კოდექსი ჯამში (საშემოსავლო და მოგების გადასახადები) 55 ელემენტს შეიცავს, რომელთაგან 52 წარმოადგენს გადახრას საბაზისო საგადასახადო სისტემიდან და ამიტომაც მიჩნეულია შემოსავალზე გადასახადების ნაწილში არსებულ საგადასახადო დანახარჯად. ცხრილ 1-ში წარმოდგენილია მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო დანახარჯების სია, აგრეთვე მათი აღწერა საგადასახადო კოდექსის მიხედვით, საგადასახადო კოდექსის შესაბამის მუხლებზე მითითება, პოლიტიკის მიერ მათი საგადასახადო დანახარჯად კლასიფიკაცია, ღონისძიების სახეობა (გათავისუფლება „EX“ ან შემცირებული განაკვეთი „RR“) და გადასახადის ტიპი (საშემოსავლო გადასახადი „IT“ ან მოგების გადასახადი „PT“). ცხრილ 1-ში წარმოდგენილი ყველა ელემენტი მიჩნეულია არასტრუქტურულ საგადასახადო დანახარჯად (საგადასახადო დანახარჯების არასტრუქტურულად მიჩნევის თაობაზე მიმოხილვა იხილეთ ფინანსთა სამინისტროს მიერ 2022 წელს გამოქვეყნებული [ანგარიშის](#) (TER) დანართი 1-ში).

საშემოსავლო გადასახადის ნაწილში საგადასახადო დანახარჯების აღწერა მოცემულია [TER](#) დანართ 3-ში, ხოლო მე-4 დანართში წარმოდგენილია დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების აღწერა. აღწერილობები ორგანიზებული და დალაგებულია საიდენტიფიკაციო ნომრების გამოყენებით, რომლებიც ასევე გვხვდება ცხრილ 1-ის პირველ სვეტში. წარმოდგენილი ინფორმაცია შედგება შემდეგი ელემენტებისგან: საიდენტიფიკაციო ნომერი, საგადასახადო კოდექსიდან აღებული აღწერილობა, დანერგვის წელი, მიზანი და შეღავათით მოსარგებლე პირი ან პირები (ბენეფიციარები).

ცხრილი 1. მოგებისა და სამემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების ნუსხა

მით.	ლონისმიება	საგად.კოდ.მუხლი	პოლიტიკა	სახე	გადასახადი
1	ორ წელზე მეტი ვადით საკუთრებაში არსებული აქტივების [საცხოვრებელი ბინა (სახლი) და სხვა პირადი ქონება, გარდა ავტოსატრანსპორტო საშუალებისა] მიწოდებით მიღებული შემოსავალი	82.1(ვ) (3-ა), (3-ბ)	TE	EX	IT
2	6 თვეზე მეტი ვადით საკუთრებაში არსებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების რეალიზაციით მიღ.	82.1(ვ.ბ)	TE	EX	IT
3	კომპანიის ლიკვიდაციის ან კაპიტალის შემცირების გზით პარტნიორ ფიზ. პირზე წილის სანაცვლოდ	82.1(ფ)	TE	EX	IT
5	ლიცენზირებული ფინანსური ინსტიტუტიდან მიღებული პროცენტები, წყაროსთან არ იბეგრება და	131.5	TE	EX	IT/PT
7.1	თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში თიზ-ის საწარმოდან მიღებული პროცენტი გადახდის წყაროსთან	131.9	TE	EX	IT
7.2	თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში თიზ-ის საწარმოდან მიღებული დივიდენდი გადახდის წყაროსთან	130.7	TE	EX	IT
7.3	თიზ-ის საწარმოს მიერ თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში ნებადართული საქმიანობიდან მიღებულ	99.1(ფ)	TE	EX	IT/PT
8	ვირტუალური ზონის იურ. პირის მიერ შექმნილი საინფორმაციო ტექნოლოგიების საქართველოს ფა	99.1(ქ)	TE	EX	IT/PT
9	ტურისტული ზონის მეწარმე სუბიექტის მიერ მიღებული მოგების განაწილება	99.1(რ)	TE	EX	IT/PT
10	სპეციალური სავაჭრო კომპანიის მიერ ნებადართული საქმიანობიდან მიღებული მოგების განაწილე	99.1(ტ)	TE	EX	IT/PT
11.1	რეზიდენტი იურ. პირის მიერ 1/1/2023-მდე საქართველოში საჯარო შეთავაზების გზით გამოშვებულ	82.1(უ ²)	TE	EX	IT
11.2	რეზიდენტი იურ. პირის მიერ საქართველოში საჯარო შეთავაზების გზით გამოშვებული და საქართვე	82.1(უ ¹), (უ ³)	TE	EX	IT
12.1	არარეზიდენტის მიერ, რეზიდენტი იურ. პირის მიერ 1/1/2023-მდე საქართველოში საჯარო შეთავაზ	99.1(ბ ²)	TE	EX	IT/PT
12.2	არარეზიდენტის მიერ რეზიდენტი იურ. პირის მიერ საქართველოში საჯარო შეთავაზების გზით გამ	99.1(ბ ¹), (ბ ³)	TE	EX	IT/PT
13	1/1/2023-მდე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის წევრის მიერ ამ კოოპერატივისაგან მიღებული დ	130.4 ¹	TE	EX	IT
14	1/1/2023-მდე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივისა და მის წევრთა შორის სასოფლო-სამეურნეო საქმი	100.4(უ)	TE	EX	IT
15	მაღალმთიანი დასახლების საწარმოს მიერ ამავე დასახლებაში საქმიანობიდან მიღებული მოგების	99.1(ღ), 82.1.3 ³	TE	EX	PT
16	მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრების სტატუსის მქონე პირის მიერ ასეთ დასახლებაში	82.2(გ)	TE	EX	IT
17.1	საბ- ან მეტეპედილიანი პირის მიერ მაღალმთიან დასახლებაში საბიუჯეტო ორგანიზაციიდან მიღებუ	82.2(ა.ვ.)	TE	EX	IT
17.2	მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრებ ერთ- ან ორშვილიან პირს ასეთ დასახლებაში საბ	82.2(ა.ვ)	TE	EX	IT
18	მაღალმთიან დასახლებაში ან ისეთ დასახლებაში ან ისეთში, სადაც სანოტარო სერვისები არ იყო ხ	82.1(ჯ ¹)	TE	EX	IT
19	მიკრო ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირი არ იხდის სამემოსავლო გადასახადს	86	TE	EX	IT
20	მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე პირის მიერ დაქირავებული პირებისთვის კალენდარული წლის გან	100.4(ღ), 94.4(ა)	TE	EX	IT
21	აზარტული კლუბის, სათამაშო აპარატების სალონის, აგრეთვე ტოტალიზატორის მომწყობი პირები	82.1(დ)	TE	EX	IT
25	ოლიმპიურ თამაშებში, საჭადრაკო ოლიმპიადებში, მსოფლიო ან/და ევროპის ჩემპიონატებში და ა.	82.1(გ)	TE	EX	IT
26	ალიმენტი და განქორწინების საფუძველზე მიღებული ქონების ღირებულება (შემოსავალი)	82.1(ღ)-(ვ)	TE	EX	IT
27	სახელმწიფოს მიერ დაფუძნებული არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირიდან საქავე	82.1(ბ ¹)	TE	EX	IT
28	მკურნალობის ან/და სამედიცინო მომსახურების ხარჯების დასაფინანსებლად საქველმოქმედო ორ,	82.1(ბ ²)	TE	EX	IT
29	სოციალურად დაუცველი ოჯახების ბაზაში რეგისტრირებული პირის , საქართველოს მთლიანობისა	82.1(წ)	TE	EX	IT
30	ომის ვეტერანი საქართველოს მოქალაქის მიერ მიღებული დასაბეგრი შემოსავალი 3 000 ლარამდე	82.2(ა.ა)	TE	EX	IT
31	იმ პირის 3 000 ლარამდე დასაბეგრი შემოსავალი, რომელსაც მინიჭებული აქვს "ქართლის დედის" I	82.2(ა.ბ)	TE	EX	IT
32	იმ პირის 3 000 ლარამდე დასაბეგრი შემოსავალი, რომელიც არის მარტოხელა დედა ან რომელმაც ი	82.2(ა.გ, ა.დ, ა.ე)	TE	EX	IT
33	ბავშვობიდან შშმ პირის, აგრეთვე მკვეთრად და მძიმეულ ფიზიკურ და მხედველობით დაზარალებული შშმ პირის მიერ კალ	82.2(ბ)	TE	EX	IT
36	ლატარიიდან მიღებული მოგება, რომლის ღირებულება არ აღემატება 1 000 ლარს	82.1(ღ)	TE	EX	IT
37	არარეზიდენტის მიერ საქართველოში არსებული წყაროდან მიღებული შემოსავალი საწარმოს, ორ	82.1(რ), 99.1(კ)	TE	EX	IT/PT
38	არარეზიდენტის მიერ ქონების ლიზინგით გაცემიდან მიღებული შემოსავალი, რომელიც არ მიეკუ	82.1(ს), 99.1(ლ)	TE	EX	IT/PT
39	მიკროსიმძლავრის ელექტროსადგურის მფლობელი საცალო მომხმარებლის მიერ წამრმოებული ჭ	82.1(კ ⁴)	TE	EX	IT
40	სახელმწიფოს, ეროვნული ბანკის ან საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტის ფასიანი ქაღალდები	82.1(ტ), (უ)	TE	EX	IT
41	სახელმწიფოს, საქართველოს ეროვნული ბანკის ან საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტის სასესხ	82.1(ტ), (უ), 99.1(ბ)	TE	EX	IT/PT
42	საცხოვრებელი ფართობის ორგანიზაციაზე საცხოვრებელი მიზნით გაქირავების შედეგად იმ ფიზიკ	81.2	TE	RR	IT
43	ფიზიკური პირის მიერ საცხოვრებელი ბინის (სახლის) და მასზე დამატებული მიწის ნაკვეთის მიწ	81.3	TE	RR	IT
44	ფიზიკური პირის მიერ ავტოსატრანსპორტო საშუალების მიწოდებით მიღებული ნამეტი შემოსავალ	81.3	TE	RR	IT
45.1	მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე პირის დასაბეგრი შემოსავალი იბეგრება 3 პროცენტით, გარდა 90-	90.1	TE	RR	IT
45.2	მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე პირის დასაბეგრი შემოსავალი იბეგრება 3 პროცენტით, თუ ეკონომ	90.2	TE	RR	IT
46.1	ფიქსირებული გადასახადის განაკვეთი საქ. მთავრობის მიერ განსაზღვრული საქმიანობის მიხედვი	95 ³ (ა)	TE	RR	IT/PT
46.2	ფიქსირებული გადასახადის განაკვეთი საქ. მთავრობის მიერ განსაზღვრული საქმიანობის მიხედვი	95 ³ (ბ)	TE	RR	IT/PT
50	ტოტალიზატორის სისტემურ-ელექტრონული ფორმით მომწყობი პირის მიერ ასეთი ტოტალიზატო	309.16	TE	RR	IT/PT
51	ტურისტული საწარმოს მიერ ფიზიკურ პირზე შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე გაცემული ა	133 ²	TE	RR	IT
52	კაპიტალის მატება (გადასახადის გადავადების ეფექტი) არ არის მიჩნეული შემოსავლად	151	TE	EX	-
53	არარეზიდენტის მიერ საქართველოში არსებული წყაროდან მიღებული შემოსავალი (სხვა), რომელ	134.1(ე)	TE	RR	IT/PT
54	არარეზიდენტის მიერ საქართველოში არსებული წყაროდან მიღებული როიალტი, რომელიც არ გა	134.1(ბ ¹)	TE	RR	IT/PT
55	გადასახადის გადახედვლად უფლება აქვს სრულად გამოქვითოს ძირითადი საშუალებების, გარდა საწ	112.1	TE	RR	IT/PT

II.ხ დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები

საგადასახადო კოდექსი მოიცავს დამატებული ღირებულების გადასახადის (VATE) 66 დანახარჯს, რომელიც მოიცავს ჩათვლის უფლებით და ჩათვლის უფლების გარეშე გათავისუფლებული ოპერაციების კომბინაციას. ეს დანახარჯები წარმოადგენს დღგ-ს ძირითადი სისტემიდან გადახრას. [TER](#) მე-4 დანართში წარმოდგენილია დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების აღწერა. აღწერილობები ორგანიზებული და დალაგებულია საიდენტიფიკაციო ნომრების გამოყენებით, რომლებიც ასევე გვხვდება ცხრილ 2-ის პირველ სვეტში. მე-2 ცხრილში მოცემული გვაქვს დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები და მათი აღწერა საგადასახადო კოდექსიდან, პოლიტიკის კლასიფიკაცია (TE), გამოყენებული გათავისუფლების ტიპი (E- ჩათვლის უფლების გარეშე, Z ჩათვლის უფლებით). მე-2 ცხრილში მოცემული ყველა დანახარჯი ითვლება არასტრუქტურულ დანახარჯად (იხილეთ [TER](#) ანგარიშის 1-ელი დანართი, სადაც განხილულია დანახარჯების კლასიფიკაცია არასტრუქტურულ და სხვა დანახარჯებად).

ცხრილი 2. დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების ნუსხა

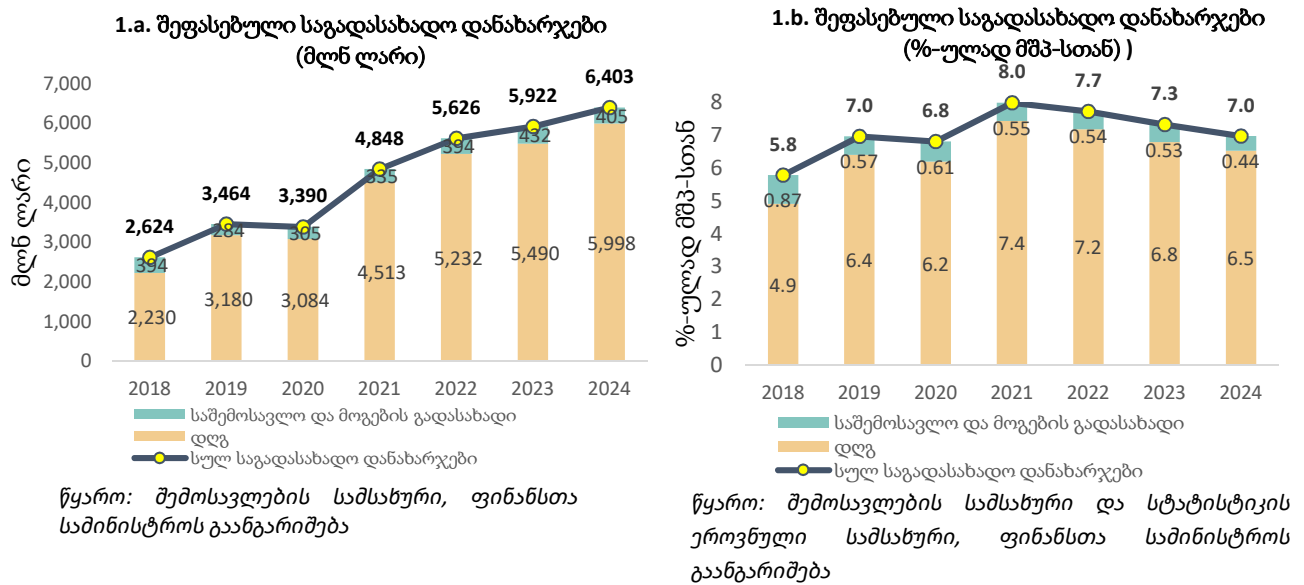
მით.	ჩათვლის უფლება	ღირებულება	საგად. კოდ. მუხლი	პოლიტიკა	ოგმა	კატეგორია
1	E	შეთანხმების შესაბამისად ინვესტირება გათვალისწინებულია გადასახადისაგან მშენებლობის დაწყებიდან 10 წლის ვადით	172-ჯ.4(ღ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
2	E	18 წლამდე ასაკის ფიზიკური პირისთვის სახელოვნებო და სასპორტო სწავლების მომსახურების გაწევა	170.1(ზ)	TE	სოციალური	N
3	E	ბავშვისა და მოზარდის უფლებების დაცვასთან უშუალოდ დაკავშირებული მომსახურების გაწევა ან/და საქონლის მიწი	170.1(ი)	TE	სოციალური	N
4	E	დაიბეჭდილი პუბლიკაციები, რომელიც მოწოდებისას მარკირებულია ასეთად	170.1(ი)	TE	საოჯახო მუდრ	N
5	E	საგანმანათლებლო მომსახურება და შესაბამისი დამხმარე საქონლისა და მომსახურების მიწოდება და რეგულირება	170.1(ქ)-(ღ)	TE	სოციალური	N
6	E	საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე წარმოშობილი ან წარმოებული საქონლის საქართველოს ოკუპირებული ტე	171.1(ბ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
7	Z	ტურისტული საწარმოს მიერ ან/და შესაბამისი ხელშეწყობის საფუძველზე ობიექტის ან ამ ობიექტის წაწილის სახტე	172.4(დ)	TE	ბიზნესი-ტური	N
8	E	შემოსავლების საშასურის მიერ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით მუშაობის პირის მიერ იმ საქონლ	173(წ)	TE	მთავრობა	N
9	E	სეს უბნ-ის 8703 კოდით გათვალისწინებული მსუბუქი ავტომობილის ან/და 8711 კოდით გათვალისწინებული მოტოციკლ	173(ხ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
10	E	სეს უბნ-ის 8703 10 110 00 კოდით გათვალისწინებული სატრანსპორტო საშუალების იმპორტი	173(ი)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
11	E	სეს უბნ-ის 8702 90 90 კოდით გათვალისწინებული ელექტრომანქანი ავტობუსის (მათ შორის, ელექტრომანქანი მიწა	173(ჯ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
12	E	ჩვიდ ბავშვთა კვების პროდუქტების ან/და ბავშვთა ჰიგიენის ნაწარმის იმპორტი	173(ა.დ)	TE	ოჯახები	N
13	E	დაიბეჭდილი პუბლიკაციები, რომელიც მარკირებულია ასეთად	173(ი)	TE	ჯამბოვლობა	N
14	E	შემოსავლების საშასურის ან/და შემოსავლების საშასურის მიერ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით	173(ი)	TE	მთავრობა	N
15	E	სეს უბნ-ის 4901, 4902 და 4904 00 000 00 კოდებით გათვალისწინებული საქონლის (კერძალები, გახეობები, ნოტები) იმპორ	173(მ)	TE	სოციალური	N
16	E	სეს უბნ-ის 4801, 4802 55, 4802 61 100 00 და 4810 22 კოდებით გათვალისწინებული საქონლის (გაზეთის, ჟალაღი და სხვა	173(დ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
17	E	სეს უბნ-ის 4901 და 4903 00 000 00 კოდებით გათვალისწინებული საქონლის (წიგნის) იმპორტი	173(პ)	TE	სოციალური	N
18	E	საქართველოს საბაჟო კოდექსის მე-10 წიგნის შესაბამისად იმპორტის გადასახადისაგან გათვალისწინებული საქონლის	173(მ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
19	E	სამღრწავლო/სამედიცინო მიზნისთვის განკუთვნილი საქონლის იმპორტი	173(ა.ა)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
20	E	ბავშვობიდან მუხედული მუსიკალური ინსტრუმენტების მიწოდების, აგრეთვე მუდრად და მნიშვნელოვანად გამოხატული მუხედ	173(ა.ბ)	TE	სოციალური	N
21	E	გრანტის შესახებ ხელშეწყობები გათვალისწინებული საქონლის იმპორტი გრანტის გამცემი ან მიმღები პირის მიერ	173(ი)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
22	E	სეს უბნ-ის 30-ე კატეგორია გათვალისწინებული საქონლის ფარმაცევტული პროდუქტები იმპორტი	173(ი)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
23	E	სეს უბნ-ის 9619 00 000 00 კოდით გათვალისწინებული საქონლის (სველი ხელსახოცი, პანჯური და სხვა) იმპორტი;	173(ა.კ)	TE	საოჯახო მუდრ	N
24	E	სეს უბნ-ის 1211 90 980 00 სასაქონლო ქვესტაბილიტეტი გათვალისწინებული ძირტების ფესვების, 1211 20 000 00, 130	172(ღ)	TE	ბიზნესი-სოფლ	N
25	E	სეს უბნ-ის 0102 21, 0103 10 000 00, 0104 10 100 00, 0104 20 100 00, 0105 11, 0511 10 000 00, 0602 10, 2503 00, 2803 00, 3101 00	173(ი)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
26	E	სეს უბნ-ის 8701 90 110 00 - 8701 90 500 00 კოდებში აღნიშნული ტრატორებისთვის განკუთვნილი, სეს უბნის 8706 00 190	173(ბ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
27	E	რადიოფარმაცეპტიკების, ელემენტების და მათი ნაწილების და სადენოების, სადენოების დამზადების რეგულაციის ფრ	173(ა.ბ)	TE	ჯამბოვლობა	N
28	E	სეს უბნ-ის 8903 სასაქონლო პოზიციით გათვალისწინებული საქონლის (საბეჭები და დანარჩენი მოვლავე საშუალებები	173(ი)	TE	სოციალური	N
29	E	თევზების განმარტავებული პირის მიერ დაქირავი იმ საქონლის პორტი იმპორტი, რომელიც არ არის დამუხავებ	173(ჯ)	TE	ბიზნესი-თევზ	N
30	E	საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული წესების მიხედვით სასოფლო-სამეურნეო პესტიციდებისა და	173(ი)	TE	ბიზნესი-სოფლ	N
31	E	სეს უბნ-ის 8802 11 100 00, 8802 12 100 00, 8802 20 100 00, 8802 30 100 00 და 8802 40 100 00 შესაბამისი კოდებით გათვალის	173(ბ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
32	Z	საქართველოში მოხდის ან ფუძირებული ჯედიში საქონლისთვის შარის დასარუდების მომსახურება	172.4(ფ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
33	E	იმ საქონლის ღირებულება, რომლის მიწოდება ან კოდების შესაბამისად დღე-ისგან ჩათვლის უფლების გარეშე გათვალის	171.1(ა)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
34	E	ლატარობით, ახარტული და მომდებანი თამაშობებით მომსახურების გაწევა, როდესაც ლატარობის მოწყობის პირის SC	171.1(ბ)	TE	მთავრობა	N
35	Z	ლატარობით, ახარტული და მომდებანი თამაშობებით მომსახურების გაწევა როდესაც სახელმწიფო ფლობს 50%-ზე მე	172.4(ბ)	TE	მთავრობა	N
36	E	შემოსავლების საშასურის მიერ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით მუშაობის პირის მიერ ავტობუსი	171.1(ბ)	TE	მთავრობა	N
37	E	კბილის ტექნიკის მიერ პროდუცირებული საქონლის ფარმაცევტული მომსახურების გაწევა, აგრეთვე სტომატოლოგის ან/დ	170.1(ა)-(გ)	TE	სოციალური	N
38	Z	ტურისტების მიერ საქართველოს ტერიტორიაზე უცხოელი ტურისტის ორგანიზებული მუშაობისა და მისთვის საჭე	172.4(ბ)	TE	ბიზნესი-ტური	N
39	E	რედაქციის ორგანიზაციის მიერ სეს უბნის 170-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ა“, „უ“, „თ“ და „რ“ ქვეკატეგორიით გათვალისწინებლ	170.1(ბ)	TE	სოციალური	N
40	E	დაკრძალვისთან დაკავშირებული სარიტუალო მომსახურების (მათ შორის, ავტობუსისაშორტული მომსახურების) გაწევა;	170.1(გ)	TE	სოციალური	N
41	E	ელექტრონული მატარებლების (დისკების) საშუალებით სალექციო კურსების მიწოდება, რომლებიც საგანმანათლებლო	171.1(ღ)	TE	სოციალური	N
42	E	ორგანიზაციის მიერ მისი საქმიანობის მიზნით გამოიღწეარე, სადეთარი წევრებისთვის დადგენილი საწვრების სან	170.1(ღ)	TE	სოციალური	N
43	E	ორგანიზაციის მიერ მომსახურების გაწევა/საქონლის მიწოდება შილოდ საკუთარი საქმიანობის მიზნით სახსრების მი	170.1(ფ)	TE	სოციალური	N
44	E	კულტურული ან რელიგიური მემკვიდრეობის ძეგლების რესტავრაცია, რეაბილიტაცია, პროექტირება და კლდეითი საშე	170.1(ლ), (ტ)	TE	სოციალური	N
45	E	სეს უბნ-ის 4901, 4902 და 4904 00 000 00 კოდებით გათვალისწინებული საქონლის (კურსალების, გახეობის, ნოტების) რეაღ	171.1(ღ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
46	E	რეგულირება და ფასებისა და ტარიფებით საქალაქო და მთავრობული მარშრუტებზე სამწავრო ტრანსპორტით (გარე	171.1(ლ)	TE	საოჯახო მუდრ	N
47	E	მომსახურების გაწევა ხელშეწყობების საფუძველზე, რომელსაც სტრუქტური უბედურების, ავარიისა და კატასტროფის ღ	171.1(ღ)	TE	მთავრობა	N
48	E	საქონლის მიწოდება/მომსახურების გაწევა, რომელიც უშუალოდ არის დაკავშირებული მოსახლეობის სოციალურ უზრ	170.1(თ)	TE	სოციალური	N
49	Z	სეს უბნ-ის 8702 90 90 კოდში მითითებული ელექტრომანქანი ავტობუსის (მათ შორის, ელექტრომანქანი მიწოკატობ	172.4(ფ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
50	Z	სეს უბნ-ის 4901 და 4903 00 000 00 კოდებით გათვალისწინებული საქონლის (წიგნის) ან ელექტრონული წიგნის მიწოდება	172.4(ფ)	TE	სოციალური	N
51	E	საქართველოს საატარაქტის მიერ კურსის, საშობის, ხატის, წიგნის, კალენდრისა და სხვა სადეთისმავარო საგნის მიწ	170.1(ბ)	TE	სოციალური	N
52	Z	საქართველოში მოხდის ან ფუძირებული საქონლისაგან მიღებული სეს უბნ-ის 0201, 0203 11-0203 19, 0204 10 000 00-020	172.4(ფ)	TE	ბიზნესი-სოფლ	N
53	E	მიწის ნაკვეთის მიწოდება	171.1(ღ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
54	E	ფიზიკური პირისთვის მიწის ნაკვეთის და მასზე დანერგებული სახეობები ბინის/სახლის მიწოდება, თუ მიწოდებ	171.1(ღ)	TE	სოციალური	N
55	Z	საქართველოში წარმოებული სოფლის მეურნეობის პროდუქტების (გარდა სეს უბნ-ის 0407 11 000 00 და 0407 21 000 00 კო	172.4(ღ)	TE	ბიზნესი-სოფლი	N
56	Z	მაგი ან/და ფერადი ლითონების ჯართის და მაგი ან/და ფერადი ლითონების ნარჩენების მიწოდება, თუ შესაძლებელია	172.4(ფ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
57	Z	თავისუფალი ვაჭრობის პუნქტში საქართველოს საქონლის მიწოდება რეალიზაციისთვის და ამ პუნქტში საქონლის რეაღ	172.4(ფ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
58	E	სეს უბნ-ის 4820 20 000 00 კოდში მითითებული საქონლის (რეკლემები) მიწოდება	171.1(ღ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
59	E	„ნავთობისა და გაზის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ნავთობისა და გაზის ოპერაციების წარმო	171.1(ღ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
60	Z	საქართველოს საწარმოს სტატუსის მქონე პირის მიერ საქონლის საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მიწოდება	172.4(ფ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
61	Z	საქართველოში წარმოებული სალქონალური/სამედიცინო მიზნისთვის განკუთვნილი საქონლის ან ფარმაცევტული საწარ	172.4(ღ)	TE	სოციალური	N
62	E	სეს უბნ-ის 173-ე მუხლის „ა“, „ო“, „ი“ ქვეკატეგორიით გათვალისწინებული საქონლის (საქონელი, რომელიც იმპორტი გათვალის	171.1(ღ)	TE	ბიზნესი-სხვა	N
63	E	სახელმწიფო ქონების მიწოდება პრეკატორიის პროგრამის მიხედვით	171.1(თ)	TE	მთავრობა	N
64	E	მუნიციპალიტეტების დასახლებულ ტერიტორიაზე დგვა-დასუფთავებისა და ნარჩენების მართვის მომსახურების გა	171.1(ბ)	TE	მთავრობა	N
65	Z	სატრანსპორტო გადაზიდვის გამოყენებული გარეული სატრანსპორტო საშუალების (მათ შორის, კონტეინერებისა) ა	172.4(ა)	TE	ბიზნესი-სოფლ	N
66	E	სახელმწიფო მიერ დღეგაჩერებული უფლებამოსილების ფარგლებში მუშაობის უზრუნველყოფის უზრუნველყოფის მომსახ	170.1(ი)-(ბ)	TE	მთავრობა	N

TE - საგადასახადო დანახარჯი, E - ჩათვლის უფლებით, Z - გარეშე, N - არასტრუქტურული, R - დღე-ისგან დასრულებული

თავი III. მთლიანი შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები საქართველოსთვის

ანგარიშში შეფასებულია საგადასახადო დანახარჯები საქართველოსთვის 2018-2024 წლებში (გრაფიკი 1). მთლიანი შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები 2024 წელს გაიზარდა ნომინალურ გამოსახულებაში, ხოლო მშპ-სთან მიმართებით შემცირებულია. 2024 წელს მან 6,403 მლნ ლარი (მშპ-ს 7.0 პროცენტი) შეადგინა, რაც წინა წლების მაჩვენებლებზე მეტია ნომინალურ გამოსახულებაში, თუმცა ჩამორჩება 2021-2023 წლების მშპ-ს პროცენტულ მაჩვენებელს. მთლიანი შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები თავდაპირველად 2019 წელს გაიზარდა 3,464 მლნ ლარამდე, ხოლო 2020 წელს 3,390 მლნ ლარამდე შემცირდა. ეს კლება არ დაფიქსირებულა მხოლოდ ნომინალურ გამოსახულებაში, არამედ - მშპ-სთან მიმართებაშიც (მშპ-ს 7.0 პროცენტიდან 6.8 პროცენტამდე). ამის შემდეგ, 2021-2023 წლებში მთლიანი საგადასახადო დანახარჯები გაიზარდა ჯერ მშპ-ს 8.0 პროცენტამდე, შემდეგ შემცირდა - 7.7 პროცენტამდე და კვლავ შემცირდა მშპ-ს 7.3 პროცენტამდე. 2024 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი შემცირდა 7.0 პროცენტამდე.

გრაფიკი 1. მთლიანი შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები, 2018-2024

ანგარიშში შეფასებული მთლიანი საგადასახადო დანახარჯები მოიცავს დამატებული ღირებულების, მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებს. 2024 წელს დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებმა მთლიანი საგადასახადო დანახარჯების 94 პროცენტი შეადგინა (მშპ-ს 6.53 პროცენტი), დარჩენილი 6 პროცენტი კი (მშპ-ს 0.44 პროცენტი) მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებს ეკუთვნის. აღსანიშნავია, რომ 2019 წელს მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები შემცირდა წინა წელთან შედარებით (მშპ-ს 0.87 პროცენტიდან 0.57 პროცენტამდე), მაშინ როდესაც დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები, ისევე, როგორც მთლიანი საგადასახადო დანახარჯები,

გაიზარდა. 2020 წელს კი მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები გაიზარდა 2019 წელთან შედარებით (მშპ-ს 0.57 პროცენტიდან 0.61 პროცენტამდე), მაშინ როდესაც დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები, ისევე, როგორც მთლიანი საგადასახადო დანახარჯები, შემცირდა. 2021 წელს მთლიანად შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები გაიზარდა, ძირითადად დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების ზრდის გამო, ხოლო 2022 წელს გაიზარდა როგორც დამატებული ღირებულების გადასახადის, ასევე - მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები. 2023-2024 წლებში შეფასებული მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯები აღემატება 2022 წლის დონეს და 2024 წლისთვის 405 მლნ ლარი შეადგინა, თუმცა მშპ-ს პროცენტულად შემცირდა, დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები კი 5,998 მლნ ლარამდე გაიზარდა, მშპ-ს პროცენტულად კი 6.53 პროცენტზე დაფიქსირდა [დეტალური ინფორმაციისთვის იხ. [TER](#), გვ 10]. აღსანიშნავია, რომ დოკუმენტში წარმოდგენილი მონაცემები მცირედით შესაძლოა განსხვავდებოდეს წინა წელს გამოქვეყნებულ ანგარიშში ([TER](#)) არსებული მონაცემებისგან, დაზუსტებული და განახლებული მონაცემების გამოყენების გამო.

III.a მოგების და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები

მოცემულ ანგარიშში შეფასებულია მოგების და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები შემდეგი გადასახადებისთვის - ძველი მოგების გადასახადი (Old CIT), განაწილებული მოგების გადასახადი (ესტონური მოდელი) (DPT), საშემოსავლო გადასახადი (PIT) და სხვა მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადები [დეტალური ინფორმაციისთვის იხ. [TER](#), გვ 24].

წინამდებარე ანგარიშში საშემოსავლო და მოგების საგადასახადო დანახარჯები (ITE) შეფასებულია, როგორც მათი ბენეფიციარიდან გადახრა, 2018-2024 წლებისათვის (ცხრილი 3). აღნიშნულ ანგარიშში მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები ძირითადად დაკავშირებულია საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯთან (მშპ-ს 0.32 პროცენტი საშუალოდ 2018-2024 წლებში) და მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯთან (2018-2024 წლებში საშუალოდ მშპ-ს 0.09 პროცენტი და 0.16 პროცენტი, განაწილებული მოგებისა და ძველი მოგების გადასახადისათვის, შესაბამისად). სხვა საგადასახადო დანახარჯები (როგორცაა მცირე ბიზნესის სტატუსთან დაკავშირებული საგადასახადო დანახარჯები) 2018-2024 წლებში ძირითადად მშპ-ს 0.03 პროცენტის ფარგლებშია და შედარებით ნაკლებად მნიშვნელოვანია.

ცხრილი 3. მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები, 2018-2024 წლები

ცხრილი 3.a. მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები, მლნ ლარი და %-ულად მშპ-სთან

დაკავშირებული ცხრილი 1-თან	დებულმა	აღწერა წელი	მლნ ლარი						% -ულად მშპ-სთან							
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
		I. საშემოსავლო:														
42,43,44	81.2, 81.3	შემოსავლი აქტივის გაყიდვიდან ან გაქირავებიდან, სადაც:	7.38	6.48	5.85	6.76	10.29	13.72	8.93	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.01
42,43,44	81.2, 81.3	აქტივის გაყიდვა	2.43	1.81	1.34	1.69	3.50	4.94	5.18	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.01
42,43,44	81.2, 81.3	აქტივის გაქირავება	4.94	4.66	4.50	5.07	6.79	8.78	3.75	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.00
მით. დებულმა 82.1	82.1 (ნარჩ.)	მუხლი 82, ნაწილი 1 (სხვადასხვა)	102.81	100.79	88.04	160.81	158.94	142.05	121.71	0.23	0.20	0.18	0.26	0.22	0.18	0.13
მით. დებულმა 82.2	82.2	მუხლი 82, ნაწილი 2 (სხვადასხვა)	3.53	2.69	2.67	2.98	3.02	2.60	1.71	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
21	82.1 (ბ)	შემოსავლი ელექტრონულ ფორმაში ორგანიზებული ახარტული თამაშებიდან	0.26	0.15	0.10	0.13	0.16	0.15	0.18	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
19	86	მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირი	51.51	18.13	16.55	19.22	20.23	20.40	20.77	0.11	0.04	0.03	0.03	0.03	0.03	0.02
5	131.5	საპროცენტო შემოსავალი ლიცენზირებული საფინანსო ინსტიტუტიდან	23.01	26.84	33.22	34.55	38.07	49.80	62.83	0.05	0.05	0.07	0.06	0.05	0.06	0.07
4	82.1(გ)	მემორანდუმები: რეზიდენტების შემოსავალი უცხოეთიდან	7.82	5.67	7.06	74.22	46.13	84.44	78.99	0.02	0.01	0.01	0.12	0.06	0.10	0.09
		ჯამი, საშემოსავლო (შემორანდუმის გარდა)	188.49	155.07	146.42	224.45	230.71	228.72	216.13	0.42	0.31	0.29	0.37	0.32	0.28	0.24
		II. შემოსავალი მოგებიდან:														
მით. დებულმა 99	99	II.A. განწილებული მოგების გადასახადი (DPT), სადაც:	31.59	26.61	34.97	47.05	67.94	86.10	116.18	0.07	0.05	0.07	0.08	0.09	0.11	0.13
	n.a.	განწილებული მოგება, სადაც:	24.62	20.73	27.25	36.66	52.94	67.09	90.53	0.05	0.04	0.05	0.06	0.07	0.08	0.10
15	99.1 (დ), 82.1.3'	საწარმოები მაღალმთიან დასახლებაში	0.64	0.83	0.97	0.59	1.03	1.06	0.86	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
8	99.1 (ე)	ვირტუალური ზონები	0.85	3.63	4.57	5.56	9.10	9.44	10.36	0.00	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
7.3	99.1 (ბ)	თავისუფალი ინდუსტრიული ზონები	0.04	0.10	0.37	0.27	0.54	0.95	1.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
12	99.1(ბ), (ბ), (ბ)	საერთაშორისო კომპანები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
9	99.1 (გ)	ტურისტული ორგანიზაციები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	n.a.	სხვა, არასტატუსური რეჟიმი	23.09	16.17	21.34	30.24	42.27	55.64	78.01	0.05	0.03	0.04	0.05	0.06	0.07	0.08
	n.a.	დოვლანდები, სადაც	6.97	5.87	7.72	10.39	15.00	19.01	25.65	0.01	0.01	0.02	0.02	0.02	0.02	0.03
15	99.1 (დ), 82.1.3'	საწარმოები მაღალმთიან დასახლებაში	0.18	0.23	0.27	0.17	0.29	0.30	0.24	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
8	99.1 (ე)	ვირტუალური ზონები	0.24	1.03	1.30	1.58	2.58	2.67	2.93	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7.3	99.1 (ბ)	თავისუფალი ინდუსტრიული ზონები	0.01	0.03	0.10	0.08	0.15	0.27	0.37	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
12	99.1(ბ), (ბ), (ბ)	საერთაშორისო კომპანები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
9	99.1 (გ)	ტურისტული ორგანიზაციები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	n.a.	სხვა, არასტატუსური რეჟიმი	6.54	4.58	6.05	8.56	11.98	15.77	22.11	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.02	0.03
	სხვადასხვა	II.B. ბეჭდი მოგების გადასახადის (GIT) რეჟიმი, სადაც:	162.48	89.10	112.32	48.28	73.02	85.02	36.54	0.36	0.18	0.23	0.08	0.10	0.10	0.04
	n.a.	საწარმოები მაღალმთიან დასახლებაში	0.08	0.04	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	n.a.	ვირტუალური ზონები	0.06	0.06	0.09	0.08	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	n.a.	თავისუფალი ინდუსტრიული ზონები	0.97	0.22	0.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	n.a.	სხვა, არასტატუსური რეჟიმი	161.37	88.78	112.17	48.19	73.02	85.02	36.54	0.36	0.18	0.23	0.08	0.10	0.10	0.04
9	99.1 (გ)	მემორანდუმები: საწარმოები ტურისტულ ზონაში	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
		ჯამი, შემოსავალი მოგებიდან (შემორანდუმის გარდა)	194.07	115.71	147.29	95.33	140.96	171.12	152.72	0.43	0.23	0.30	0.16	0.19	0.21	0.17
		III. სხვა:														
50	309.16	ტოტალური პირის ფსონები ელექტრონულ ფორმაში	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
45	90.1, 90.2	მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირი, სადაც	1.85	5.56	5.75	8.31	14.78	21.97	26.88	0.00	0.01	0.01	0.01	0.02	0.03	0.03
45.1	90.1	1%-იანი გადასახადი	1.92	5.80	6.19	9.26	16.89	25.13	31.26	0.00	0.01	0.01	0.02	0.02	0.03	0.03
45.2	90.2	3%-იანი გადასახადი	-0.07	-0.24	-0.43	-0.95	-2.11	-3.15	-4.38	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
46	95'(ა)-(ბ)	ერთჯერადი საგადასახადო რეჟიმი	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
55	112.1	აქტივების მთლიანი ამორტიზაცია: საიდანაც:	9.41	7.60	5.83	6.91	7.98	10.29	9.41	0.02	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
		საშემოსავლო	2.38	2.56	1.43	2.75	2.82	3.83	2.38	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
		შემოსავალი მოგებიდან	7.03	5.04	4.40	4.16	5.16	6.46	7.03	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
		ჯამი, სხვა	11.27	13.16	11.58	15.22	22.76	32.26	36.29	0.02	0.03	0.02	0.03	0.03	0.04	0.04
		მთლიანი ჯამი (I + II + III)	393.83	283.94	305.29	335.00	394.43	432.10	405.14	0.87	0.57	0.61	0.55	0.54	0.53	0.44

ცხრილი 3.ბ. მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები, %-ულად საგადასახადო შემოსავლებთან და მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო შემოსავლებთან

დაკავშირებული ცხრილი 1-თან	დებულსა	აღწერა წელი	% -ულად საგადასახადო შემოსავლებთან								% -ულად საშემოსავლო და მოგების საგადასახადო შემოსავლებთან							
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
			I. საშემოსავლო:															
42,43,44	81.2, 81.3	შემოსავლი პეტრის გაყოფიდან ან გაერთიანებდან, სადაც:	0.07	0.05	0.05	0.05	0.06	0.07	0.04	0.19	0.15	0.14	0.14	0.15	0.17	0.09		
42,43,44	81.2, 81.3	პეტრის გაყვდა	0.02	0.01	0.01	0.01	0.02	0.03	0.02	0.06	0.04	0.03	0.04	0.05	0.06	0.05		
42,43,44	81.2, 81.3	პეტრის გაერთიანება	0.05	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.02	0.12	0.11	0.11	0.11	0.10	0.11	0.04		
მით. დებულსა 82.1	82.1 (ნარჩენ.)	მუხლი 82, ნაწილი 1 (სხვადასხვა)	0.98	0.85	0.80	1.19	0.92	0.72	0.52	2.58	2.32	2.07	3.36	2.28	1.76	1.17		
მით. დებულსა 82.2	82.2	მუხლი 82, ნაწილი 2 (სხვადასხვა)	0.03	0.02	0.02	0.02	0.02	0.01	0.01	0.09	0.06	0.06	0.06	0.04	0.03	0.02		
21	82.1 (ი)	შემოსავლი ელექტრონულ ფორმში ორგანიზებული აზარტული თამაშებიდან	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
19	86	მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირი	0.49	0.15	0.15	0.14	0.12	0.10	0.09	1.29	0.42	0.39	0.40	0.29	0.25	0.20		
5	131.5	სამრეწველო შემოსავლი ლეგუმირებული საფრანგო ინსტრუმენტებიდან	0.22	0.23	0.30	0.26	0.22	0.25	0.27	0.58	0.62	0.78	0.72	0.55	0.62	0.61		
4	82.1(ფ)	მჭირანდებელი რეზიდენტების შემოსავალი უცხოეთიდან	0.06	0.05	0.06	0.55	0.27	0.43	0.34	0.20	0.13	0.17	1.55	0.66	1.04	0.77		
		ჯამი, საშემოსავლო (მჭირანდებლის გარდა)	1.80	1.31	1.33	1.66	1.33	1.16	0.93	4.73	3.57	3.45	4.69	3.31	2.83	2.08		
II. შემოსავალი მოგებიდან:																		
		II.A. განაწილებული მოგების გადასახადი (DPT), სადაც:	0.30	0.22	0.32	0.35	0.39	0.44	0.50	0.79	0.61	0.82	0.98	0.98	1.06	1.12		
	n.a.	განაწილებული მოგება, სადაც:	0.24	0.17	0.25	0.27	0.31	0.34	0.39	0.62	0.48	0.64	0.76	0.76	0.83	0.87		
15	99.1 (ლ), 82.1, 3	საწარმოები მაღალმთიან დასახლებაში	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.00	0.00	0.02	0.02	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01		
8	99.1 (ქ)	ვირტუალური ზონები	0.01	0.03	0.04	0.04	0.05	0.05	0.05	0.02	0.08	0.11	0.12	0.13	0.12	0.10		
7.3	99.1 (წ)	თავისუფალი ინვესტირებული ზონები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01		
12	99.1(შ), (თ), (ი)	საერთაშორისო კომპანიები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
9	99.1 (რ)	ტერიტორიული ორგანიზაციები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
	n.a.	სხვა, არასტეველური რეჟიმი	0.22	0.14	0.19	0.22	0.24	0.28	0.33	0.58	0.37	0.50	0.63	0.61	0.69	0.75		
	n.a.	დღიურწმინდა, სადაც:	0.07	0.05	0.07	0.08	0.09	0.10	0.11	0.17	0.14	0.18	0.22	0.22	0.23	0.25		
15	99.1 (ლ), 82.1, 3	საწარმოები მაღალმთიან დასახლებაში	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00		
8	99.1 (ქ)	ვირტუალური ზონები	0.00	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.03	0.03	0.04	0.03	0.03		
7.3	99.1 (წ)	თავისუფალი ინვესტირებული ზონები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
12	99.1(შ), (თ), (ი)	საერთაშორისო კომპანიები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
9	99.1 (რ)	ტერიტორიული ორგანიზაციები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
	n.a.	სხვა, არასტეველური რეჟიმი	0.06	0.04	0.06	0.06	0.07	0.08	0.09	0.16	0.11	0.14	0.18	0.17	0.19	0.21		
	სხვადასხვა	II.B. მგელი მოგების გადასახადის (CIT) რეჟიმი, სადაც:	1.56	0.75	1.02	0.36	0.42	0.43	0.16	4.08	2.05	2.64	1.01	1.05	1.05	0.35		
	n.a.	საწარმოები მაღალმთიან დასახლებაში	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
	n.a.	ვირტუალური ზონები	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
	n.a.	თავისუფალი ინვესტირებული ზონები	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
	n.a.	სხვა, არასტეველური რეჟიმი	1.54	0.75	1.02	0.36	0.42	0.43	0.16	4.05	2.04	2.64	1.01	1.05	1.05	0.35		
9	99.1 (რ)	მჭირანდებელი: საწარმოები ტერიტორიული ზონაში	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
		ჯამი, შემოსავალი მოგებიდან (მჭირანდებლის გარდა)	1.86	0.97	1.34	0.70	0.81	0.87	0.66	4.87	2.66	3.47	1.99	2.02	2.12	1.47		
III. სხვა:																		
50	309.16	ტოკაოზაიის ფონდში ელექტრონულ ფორმში	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
45	90.1, 90.2	მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირი, სადაც	0.02	0.05	0.05	0.06	0.09	0.11	0.12	0.05	0.13	0.14	0.17	0.21	0.27	0.26		
45.1	90.1	1%-იანი გადასახადი	0.02	0.05	0.06	0.07	0.10	0.13	0.13	0.05	0.13	0.15	0.19	0.24	0.31	0.30		
45.2	90.2	9%-იანი გადასახადი	0.00	0.00	0.00	-0.01	-0.01	-0.02	-0.02	0.00	-0.01	-0.01	-0.02	-0.03	-0.04	-0.04		
46	95 (ა)-(ბ)	ყოველწლიური გადასახადი რეჟიმი	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
55	112.1	პეტრის მთლიანი ამორტიზაცია, სადაც:	0.09	0.06	0.05	0.05	0.05	0.04	0.04	0.24	0.17	0.14	0.14	0.11	0.13	0.09		
		საშემოსავლო	0.02	0.02	0.01	0.02	0.02	0.02	0.01	0.06	0.06	0.03	0.06	0.04	0.05	0.02		
		შემოსავალი მოგებიდან	0.07	0.04	0.04	0.03	0.03	0.03	0.03	0.18	0.12	0.10	0.09	0.07	0.06	0.07		
		ჯამი, სხვა	0.11	0.11	0.11	0.11	0.13	0.16	0.16	0.28	0.30	0.27	0.32	0.33	0.40	0.35		
		მთლიანი ჯამი (I + II + III)	3.77	2.39	2.78	2.47	2.28	2.19	1.74	9.89	6.53	7.19	6.99	5.66	5.34	3.91		

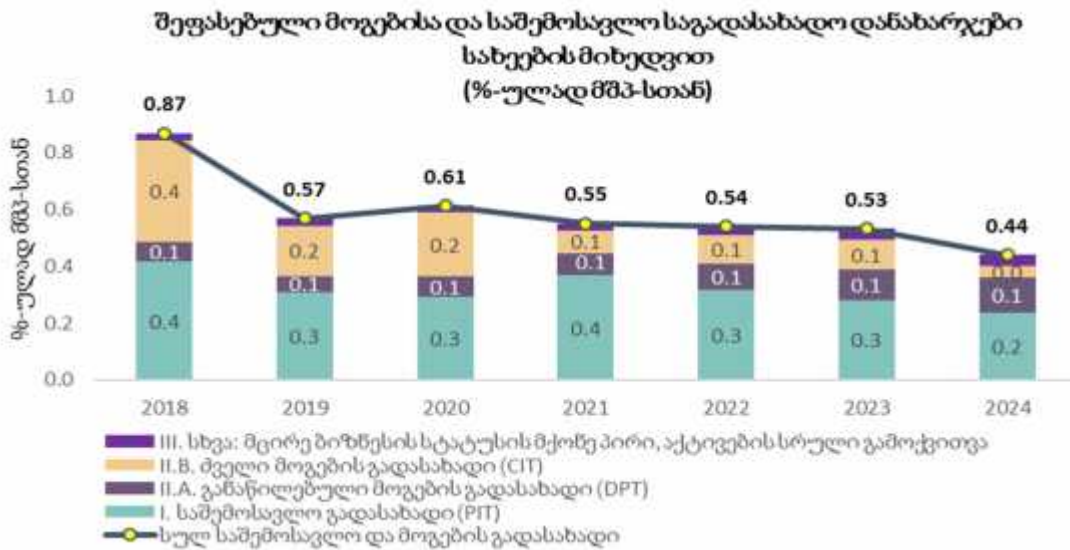
წყარო: შემოსავლების სამსახური და სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

მთლიანი შეფასებული მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯი 2024 წელს 405 მლნ ლარი იყო, რაც წინა წელთან შედარებით შემცირებულია. კლებაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ძველი მოგების გადასახადმა. ასევე შემცირდა საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები, ხოლო განაწილებული მოგების გადასახადმა დადებითი წვლილი შეიტანა. შეფასებული მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯი 2018 წლის 394 მლნ ლარიდან 2019 წელს 284 მლნ ლარამდე შემცირდა (ძირითადად მოგების ძველი გადასახადის გამო, რაც 162-დან 89 მლნ ლარამდე შემცირდა), 2020 წელს 305 მლნ-მდე გაიზარდა, ხოლო 2021-2022 წლებში კვლავ გაიზარდა და 335 მლნ ლარი და 394 მლნ ლარი შეადგინა, შესაბამისად. 2021 წლის აღნიშნული ზრდა განპირობებული იყო საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების ზრდით (146 მლნ ლარიდან 224 მლნ ლარამდე), ხოლო 2022 წლის ზრდა მოგების გადასახადის ზრდით იყო გამოწვეული (95 მლნ ლარიდან 141 მლნ ლარამდე). 2023 წელს შეფასებული მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯმა

432 მლნ ლარი შეადგინა, ცვლილება კი ძირითადად მოგების საგადასახადო დანახარჯმა განაპირობა.

მთლიანმა მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებმა 2024 წელს მშპ-ს 0.44 პროცენტი შეადგინა. 2018 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი მშპ-ს 0.87 პროცენტს შეადგენდა (რაც ძირითადად განპირობებული იყო საშემოსავლო და ძველი მოგების გადასახადით), ხოლო 2019 და 2020 წლებში გაიზარდა და 0.57 და 0.61 პროცენტებზე დაფიქსირდა, შესაბამისად (გრაფიკი 2). 2021-2022 წლებში აღნიშნული მაჩვენებელი მცირედით შემცირდა, 0.55 პროცენტამდე. აღნიშნული შემცირება გაგრძელდა 2023-2024 წლებშიც და საბოლოოდ 0.44 პროცენტზე დაფიქსირდა. 2024 წლისთვის საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები შემცირებულია (მშპ-ს 0.28 პროცენტიდან 0.24 პროცენტამდე), ხოლო ძველი მოგების გადასახადთან დაკავშირებული საგადასახადო დანახარჯები 2023 წლის მშპ-ს 0.10 პროცენტიდან შემცირდა და 0.04 პროცენტს შეადგენს. განაწილებული მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები კი 0.11 პროცენტიდან 0.13 პროცენტამდე გაიზარდა 2024 წელს. შედეგად, საშემოსავლო და ძველი მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების კლების შედეგად შემცირდა მთლიანი მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები. რაც შეეხება განაწილებული მოგების გადასახადს, ზრდა განაპირობა ფინანსურ სექტორში საგადასახადო დანახარჯების ზრდამ 2024 წელს.

გრაფიკი 2. შეფასებული მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯი, 2018-2024

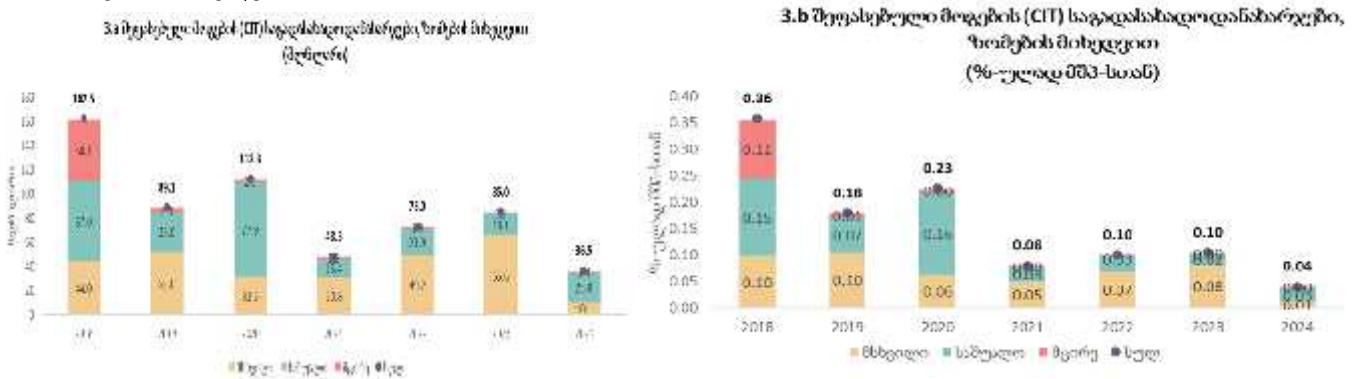

წყარო: შემოსავლების სამსახური და სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს განგარიშება

III.a.1 ძველი მოგების გადასახადი (Old CIT)

მთლიანი საგადასახადო დანახარჯი ძველი მოგების გადასახადისთვის 2024 წელს 36.5 მლნ ლარი იყო (მშპ-ს 0.04 პროცენტი). 2018-2023 წლებში აღნიშნულმა მაჩვენებელმა 162.5, 89.1, 112.3, 48.3, 73.0 და 85.0 მლნ ლარი შეადგინა, რაც, შესაბამისად, მშპ-ს 0.36, 0.18, 0.23, 0.08, 0.1 და 0.1 პროცენტს გულისხმობს. 2024 წელს კი ეს მაჩვენებელი კიდევ უფრო შემცირდა და მშპ-ს 0.04 პროცენტს გაუტოლდა (გრაფიკი 3).

გრაფიკი 3. შეფასებული ძველი მოგების (Old CIT) საგადასახადო დანახარჯები გადამხდელთა ზომების მიხედვით, 2018-2024

წყარო: შემოსავლების სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

წყარო: შემოსავლების სამსახური და სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

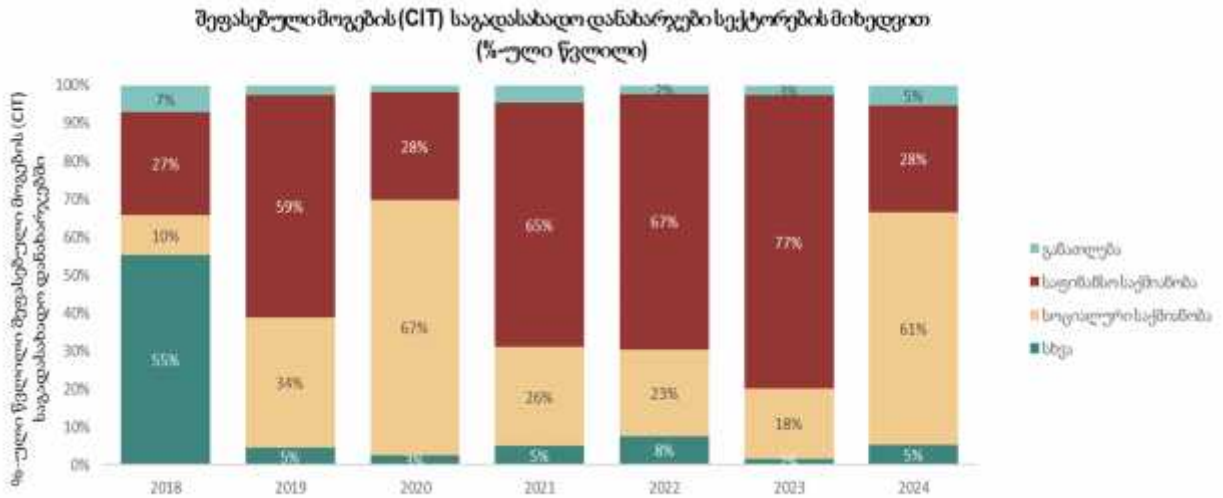
ძველი მოგების გადასახადი 2018-2024 წლებისთვის ასევე გაანალიზებულია გადამხდელთა კატეგორიების მიხედვით. გადამხდელთა კატეგორიები განსაზღვრულია შემოსავლების სამსახურის უფროსის N29355 ბრძანებით - „გადასახადის გადამხდელისთვის სიდიდის შესაბამისი კატეგორიის განსაზღვრის, გაუქმებისა და აღრიცხვის წესის შესახებ“ შიდა ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე.

2024 წელს ძველი მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებში მსხვილი ზომის გადამხდელთა საგადასახადო დანახარჯების მოცულობა 10.1 მლნ ლარი იყო (მშპ-ს 0.01 პროცენტი), რაც ჩამორჩება 2018-2023 წლების მაჩვენებელს (საშუალოდ 45.5 მლნ ლარი, მშპ-ს 0.08 პროცენტი). მცირე და საშუალო გადამხდელთა საგადასახადო დანახარჯები კი ჯამურად 26.4 მლნ ლარს შეადგენს, რაც მშპ-ს 0.03 პროცენტია და ძირითადად საშუალო გადამხდელთა საგადასახადო დანახარჯებისგან შედგება. 2018 წელს ძველი მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებში ყველაზე დიდი წილი (მშპ-ს 0.15 პროცენტი) საშუალო ზომის გადასახადის გადამხდელებს ჰქონდათ, მათი წილი მნიშვნელოვანი იყო 2019-2020 წლებშიც. გადასახადების გადამხდელების ზომის მიხედვით ეს სტრუქტურა შეიცვალა 2021-2022 წლებში და მსხვილი ზომის გადამხდელებს აქვთ ძირითადი წილი. 2019 წლისთვის მსხვილ გადამხდელთა საგადასახადო დანახარჯების მოცულობა გაიზარდა 44 მლნ-დან 52 მლნ

ლარამდე, რამაც მშპ-ს 0.1 პროცენტი შეადგინა. ამავე პერიოდში მცირე გადამხდელთა წილი მშპ-ს 0.11 პროცენტიდან 0.007 პროცენტამდე შემცირდა, ასევე შემცირდა საშუალო ზომის გადამხდელთა წილი და მშპ-ს 0.07 პროცენტი შეადგინა. 2020 წელს საშუალო ზომის გადამხდელებს კვლავ ყველაზე დიდი წილი ჰქონდათ, რამაც 77.9 მლნ ლარი და მშპ-ს 0.16 პროცენტი შეადგინა, ამავე დროს კი მსხვილ გადამხდელთა წილი მშპ-ს 0.06 პროცენტამდე შემცირდა. 2021 წლიდან გადასახადების გადამხდელების წილები კვლავ შეიცვალა და მსხვილ გადამხდელებს ყველაზე დიდი წვლილი უკავიათ, მას მოჰყვება საშუალო ზომის გადამხდელთა წილი, ხოლო ყველაზე მცირე წილი დაფიქსირდა მცირე გადასახადების გადამხდელთა საგადასახადო დანახარჯებში. 2024 წელს კი საშუალო ზომის გადამხდელთა წილი ნაკლებად, მაგრამ კვლავ აღემატება მსხვილ გადამხდელთა წილს და 0.03 პროცენტს შეადგენს.

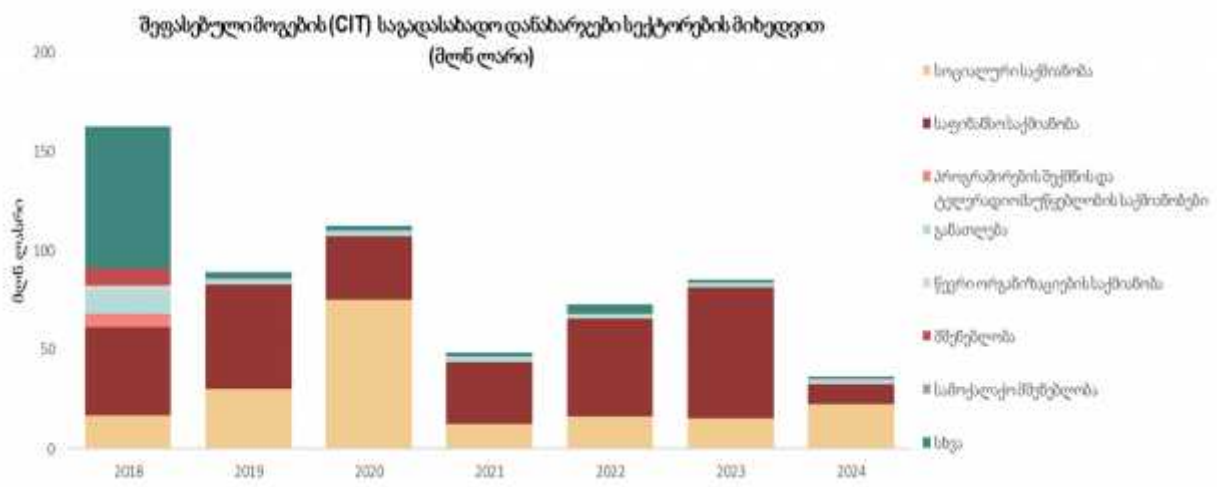
ძველი მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები ასევე გაანალიზებულია NACE-2 სექტორების მიხედვით. 2019-2024 წლებში ძველი მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებში ტოპ სექტორები არც თუ ისე დივერსიფიცირებული იყო, რადგან დანახარჯების ძირითადი ნაწილი სოციალურ და საფინანსო საქმიანობას ეკავა. მაგალითად, ძველი მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების 61 პროცენტი სოციალურ საქმიანობას ეკავა 2024 წელს (რაც გასულ წელს 18 პროცენტი იყო), ხოლო საფინანსო საქმიანობა 28 პროცენტს შეადგენდა (გასული წლის 77 პროცენტთან წვლილის შემდეგ). აღსანიშნავია, რომ 2018 წელს ტოპ სექტორები საკმაოდ დივერსიფიცირებული იყო და ძველი მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებში შემდეგნაირად იყო წარმოდგენილი: საფინანსო საქმიანობა დაზღვევისა და საპენსიო ფონდის გარეშე (27 პროცენტი), სოციალური საქმიანობა (10 პროცენტი), განათლება (7 პროცენტი), მშენებლობა (5 პროცენტი), პროგრამების შექმნის და ტელერადიომართულებლობის საქმიანობები (4 პროცენტი). 2019 წლიდან ეს სტრუქტურა მნიშვნელოვნად შეიცვალა: საფინანსო საქმიანობა დაზღვევისა და საპენსიო ფონდის გარეშე (59 პროცენტი) და სოციალური საქმიანობა (34 პროცენტი) ორზე მეტჯერ გაიზარდა. 2020 წელს სოციალურმა საქმიანობამ მთლიანი ძველი მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების 67 პროცენტს მიაღწია, ხოლო საფინანსო საქმიანობის წილი 28 პროცენტზე დაფიქსირდა. 2021-2023 წლებში საფინანსო საქმიანობა საგრძნობლად გაიზარდა და 65, 67 და 77 პროცენტი შეადგინა, შესაბამისად, მას კი მოსდევს სოციალური საქმიანობა 26, 23 და 18 პროცენტით, შემდეგი ტოპ სექტორი კი განათლებას 5, 2 და 3 პროცენტით, შესაბამისად, 2021-2023 წლებში. როგორც გრაფიკზე ვხედავთ, 2024 წელს კვლავ სოციალური სექტორის წვლილი უფრო მაღალია, საფინანსო სექტორის საგადასახადო დანახარჯებთან შედარებით.

გრაფიკი 4. შეფასებული ძველი მოგების გადასახადის (Old CIT) საგადასახადო დანახარჯები სექტორების მიხედვით, 2018-2024

წყარო: შემოსავლების სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

გრაფიკი 5. შეფასებული ძველი მოგების გადასახადის (Old CIT) საგადასახადო დანახარჯები სექტორების მიხედვით, 2018-2024

წყარო: შემოსავლების სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

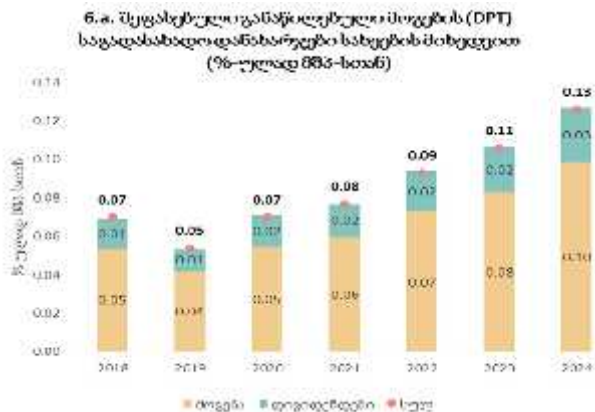
ძველი მოგების საგადასახადო დანახარჯების ანალიზი შეღავათიანი დაბეგვრის რეჟიმების მიხედვით გვიჩვენებს, რომ თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონებს, მაღალმთიან

დასახლებებს, საერთაშორისო კომპანიებსა და ვირტუალურ ზონებს არ ჰქონიათ შეფასების პერიოდში მნიშვნელოვანი საგადასახადო დანახარჯები.

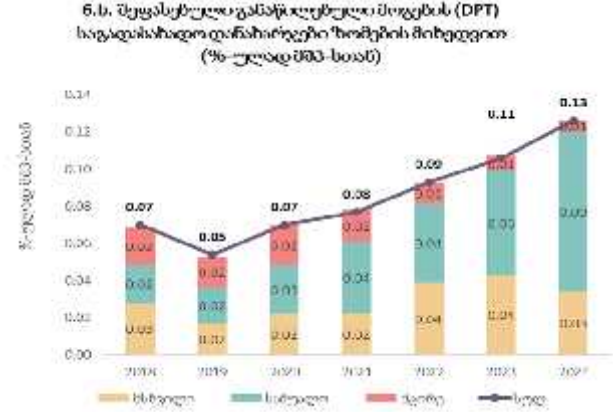
III.a.2 განაწილებული მოგების გადასახადი (ესტონური მოდელი) (DPT)

მთლიანი შეფასებული განაწილებული მოგების (DPT) გადასახადის საგადასახადო დანახარჯი 2024 წელს 116.2 მლნ ლარი (მშპ-ს 0.13 პროცენტი) იყო, რაც წინა წლებთან შედარებით ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია. 2018 წელს ამ საგადასახადო დანახარჯმა 31.6 მლნ ლარი შეადგინა, რაც 2019 წელს 26.6 მლნ ლარამდე შემცირდა, 2020 წელს 35.0, 2021 წელს 47.1 მლნ, 2022 წელს 67.9, ხოლო 2023 წელს 86.1 მლნ ლარამდე გაიზარდა.

გრაფიკი 6. შეფასებული განაწილებული მოგების (DPT) საგადასახადო დანახარჯები, სახეებისა და ზომების მიხედვით, 2018-2024

წყარო: შემოსავლების სამსახური და სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

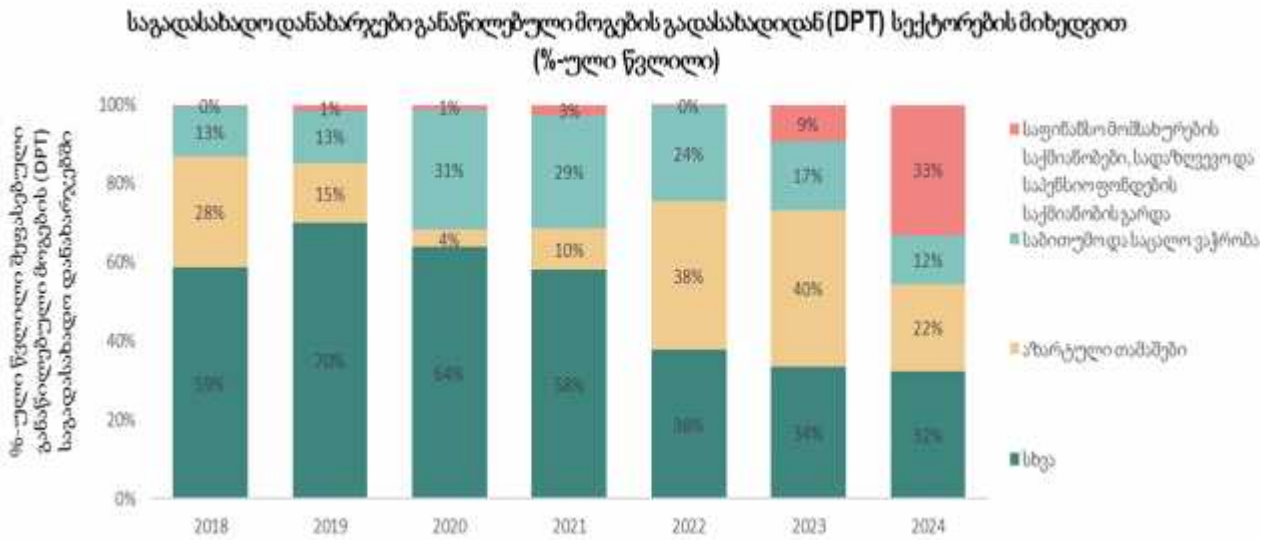

წყარო: შემოსავლების სამსახური და სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

მთლიანი შეფასებული განაწილებული მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები წარმოადგენს მოგებისა და დივიდენდების საგადასახადო დანახარჯების ჯამს. 2024 წელს მოგებიდან მიღებულმა საგადასახადო დანახარჯებმა 90.5 მლნ ლარი შეადგინა, მაშინ როდესაც დივიდენდების საგადასახადო დანახარჯები 25.6 მლნ ლარი იყო (მშპ-ს 0.1 და 0.03 პროცენტი, შესაბამისად). მთლიანი შეფასებული განაწილებული მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები 2018-2024 წლებში მშპ-ს 0.05 პროცენტიდან 0.13 პროცენტამდე მერყეობდა (გრაფიკი 6), სადაც 2024 წლამდე მსხვილი და საშუალო ზომის გადამხდელთა წილი მთლიან საგადასახადო დანახარჯებში თითქმის ტოლია, ხოლო 2024 წელს საშუალო ზომის გადამხდელთა წილი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. 2021-2022 წლებში საშუალო ზომის გადამხდელთა წილი მშპ-ს 0.04 პროცენტია, 2023 წელს 0.06-მდე იზრდება, ხოლო 2024 წელს კი 0.09 პროცენტს მიაღწია. მსხვილი ზომის გადამხდელების წილიც 2018-2021 წლებში მშპ-ს 0.02 პროცენტის ფარგლებშია, 2022-2023 წლებში მშპ-ს 0.04 პროცენტამდე გაიზარდა, 2024 წელს კი

0.03 პროცენტზე დაფიქსირდა. რაც შეეხება მცირე გადამხდელების წილს, ამავე 2018-2024 წლებში თითქმის ტოლია და მშპ-ს მხოლოდ 0.01-0.02 პროცენტის ფარგლებში მერყეობს.

გრაფიკი 7. შეფასებული განაწილებული მოგების (DPT) საგადასახადო დანახარჯები სექტორების მიხედვით, 2018-2024

წყარო: შემოსავლების სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

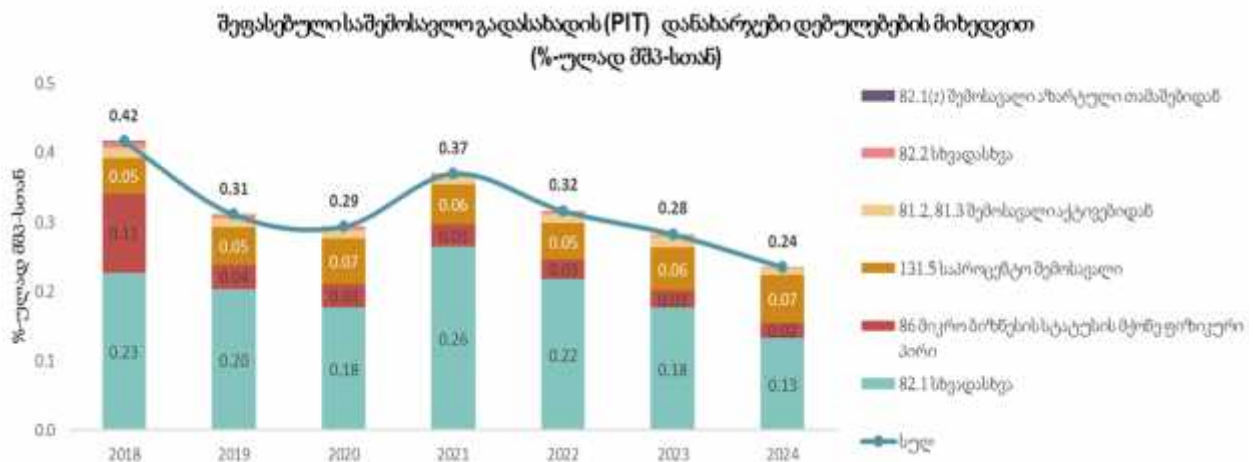
სექტორების წვლილი შეფასებული განაწილებული მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებში წლების განმავლობაში შეიცვალა. 2018-2019 წლებში მაღალი იყო აზარტული თამაშების წილი, 2020-2021 წლებში საბითუმო და საცალო ვაჭრობის წილი, ხოლო 2022-2023 წლებში კვლავ აზარტულ თამაშებს უკავია ყველაზე მაღალი წილი აღნიშნულ საგადასახადო დანახარჯებში. რაც შეეხება 2024 წელს, საფინანსო მომსახურების საქმიანობების წილმა ყველაზე მაღალი წილი დაიკავა განაწილებული მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებში (33 პროცენტი), შემდეგ კი მოდის აზარტული თამაშები (22 პროცენტი) და საბითუმო და საცალო ვაჭრობა (12 პროცენტი), კომპიუტერული პროგრამირება (6 პროცენტი) და საგამომცემლო საქმიანობა (5 პროცენტი) (გრაფიკი 7). 2018 წელს შემდეგმა სექტორებმა შეიტანა ყველაზე დიდი წვლილი მთლიან შეფასებულ განაწილებული მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებში: აზარტული თამაშები (28 პროცენტი), საბითუმო და საცალო ვაჭრობა (13 პროცენტი), სასაწყობო საქმიანობა (12 პროცენტი), სურსათით და სასმელით მომსახურება (10 პროცენტი), მშენებლობა (8 პროცენტი). შემდგომ წლებში, აზარტული თამაშების წვლილის შემცირების პარალელურად გაიზარდა ვაჭრობისა და კომპიუტერული პროგრამირების წვლილი, თუმცა 2022-2023 წლებში ორივე მათგანი მცირედით შემცირდა და დაფიქსირდა აზარტული თამაშების წვლილის ზრდა (2021 წლის 10 პროცენტიდან 2023 წლის 40 პროცენტამდე). 2024 წელს კვლავ შემცირდა აზარტული თამაშებისა და ვაჭრობის წვლილი და პარალელურად გაიზარდა საფინანსო მომსახურების საქმიანობების წვლილი, 2023 წლის 9 პროცენტიდან 2024 წელს 33 პროცენტამდე.

სხვადასხვა შეღავათიანი დაბეგვრის რეჟიმების განხილვისას (როგორცაა თავისუფალი ინდუსტრიული ზონები (FIZ), საერთაშორისო კომპანიები, ფარმაცევტული საწარმოები, ვირტუალური ზონები, მაღალმთიანი დასახლება, ტურისტული საწარმო) იკვეთება, რომ 2024 წელს საგადასახადო დანახარჯების უმეტესობა ვირტუალური ზონებიდან მოდის. 2018 წლიდან 2024 წლამდე ვირტუალური ზონების განაწილებული მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები 1.1 მლნ ლარიდან 13.3 მლნ ლარამდე გაიზარდა და მშპ-ს 0.01 პროცენტის ფარგლებშია.

III.a.3 საშემოსავლო გადასახადი (PIT)

მთლიანი შეფასებული საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯი 2024 წელს 216.1 მლნ ლარი (მშპ-ს 0.24 პროცენტი) იყო, რაც ჩამორჩება 2021-2023 წლის დონეს ნომინალურ გამოსახულებაში. ამასთან, აღნიშნული მაჩვენებელი ყველაზე დაბალია მშპ-ს პროცენტულად, 2018-2023 წლებთან შედარებით. იგივე მაჩვენებელმა 2018 წელს 188.5 მლნ ლარი (მშპ-ს 0.42 პროცენტი) შეადგინა. ამის შემდგომ კი საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯმა შემცირება დაიწყო და 2019 წელს 155.1 მლნ ლარი, 2020 წელს კი 146.4 მლნ ლარი შეადგინა (მშპ-ს 0.31 და 0.29 პროცენტი). ამის შემდეგ კი გაიზარდა და 2021 წელს 224.5 მლნ ლარი, 2022 წელს 230.7 მლნ ლარი, ხოლო 2023 წელს 228.7 მლნ ლარი (შესაბამისად მშპ-ს 0.37, 0.32 და 0.28 პროცენტი) დაფიქსირდა.

გრაფიკი 8. შეფასებული საშემოსავლო (PIT) საგადასახადო დანახარჯები დებულებების მიხედვით, 2018-2024

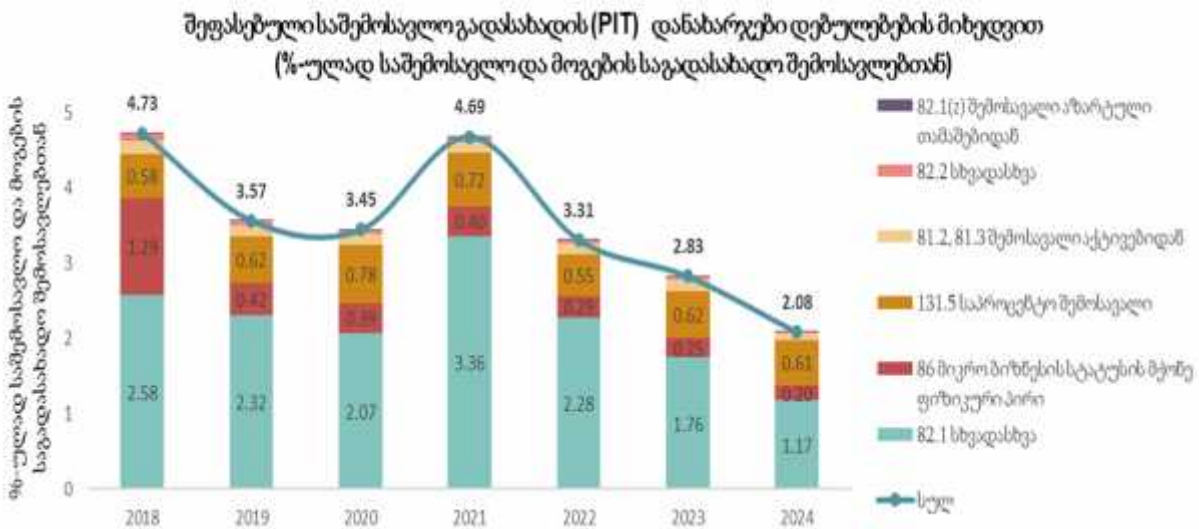

წყარო: შემოსავლების სამსახური და სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

შენიშვნა: საპროცენტო შემოსავალი არ ითვალისწინებს საპროცენტო პარიტეტს, დათვლილია საშუალო ლარი-დოლარის კურსი თვის ბოლოდან შემდგომი თვის 15 რიცხვამდე, მოდიფიცირებულია ვალუტების დეკომპოზიციით GEL, USD, EUR და სხვა

საგადასახადო კოდექსის შესაბამისი დებულებების მიხედვით შეფასებული საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები იძლევა ინფორმაციას, თუ რომელი შეღავათი რა ოდენობის დანახარჯთან არის დაკავშირებული (მაგალითად: შეღავათები აზარტული თამაშებიდან შემოსავალზე, აქტივებთან და საპროცენტო შემოსავალთან დაკავშირებული შეღავათები, შეღავათები მიკრო ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირის შემოსავალზე და ა.შ). ამ მუხლების წვლილი წლების განმავლობაში უმნიშვნელოდ შეიცვალა. ყველაზე მნიშვნელოვანი წვლილი 2024 წელს შეიტანა შემდეგმა მუხლებმა: სხვადასხვა (მუხლი 82.1), საპროცენტო შემოსავალი (მუხლი 131.5), მიკრო ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირი (მუხლი 86), შემოსავალი აქტივების გაქირავებიდან (მუხლი 81.2, 81.3) და შემოსავალი აზარტული თამაშებიდან (მუხლი 82.1(z)) (გრაფიკი 8).

გრაფიკი 9. შეფასებული საშემოსავლო (PIT) საგადასახადო დანახარჯები დებულებების მიხედვით, 2018-2024

წყარო: შემოსავლების სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

2018 წელს საშემოსავლო გადასახადის საგადასახადო დანახარჯებში ყველაზე დიდი წვლილი შეიტანა შემდეგმა მუხლებმა: სხვადასხვა (მუხლი 82.1) - მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო შემოსავლის 2.58 პროცენტი (მშპ-ს 0.23 პროცენტი), მიკრო ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირი (მუხლი 86) - მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო შემოსავლის 1.29 პროცენტი (მშპ-ს 0.11 პროცენტი) და საპროცენტო შემოსავალი (მუხლი 131.5) - მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადო შემოსავლის 0.58 პროცენტი (მშპ-ს 0.05 პროცენტი). რაც შეეხება 2024 წელს, საპროცენტო

შემოსავალთან დაკავშირებული საგადასახადო დანახარჯები გაიზარდა ნომინალურ გამოსახულებაში და 62.8 მლნ ლარს მიაღწია, რამაც მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო შემოსავალთან მიმართებაში 0.61 პროცენტი შეადგინა, რაც მშპ-სთან თანაფარდობაში 0.07 პროცენტია. აღნიშნული დანახარჯი მშპ-სთან შეფარდებით 2018-2024 წლებში შედარებით მდგრადია და მშპ-ს 0.05-0.07 პროცენტის ფარგლებში მერყეობს. საპროცენტო შემოსავალთან დაკავშირებული საგადასახადო დანახარჯების შეფასებისთვის ფინანსთა სამინისტროს პირველ გამოქვეყნებულ ანგარიშში (TER) გამოყენებულია სხვადასხვა მიდგომა და თითოეული მიდგომისთვის ჩატარებულია სენსიტიურობის ანალიზი. შესაძლო მეთოდებიდან, საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასებისთვის შერჩეული მეთოდი არ ითვალისწინებს საპროცენტო განაკვეთის პარიტეტს (IRP)⁴ და გულისხმობს, რომ ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში არსებულ დეპოზიტებს განსხვავებული საპროცენტო განაკვეთები (და შესაბამისად, სხვადასხვა დონის რისკი) გააჩნიათ. ამასთან, დათვლილია თვის ბოლოდან შემდგომი თვის 15 რიცხვამდე საშუალო ლარი/დოლარის გაცვლითი კურსით და მოდიფიცირებულია ვალუტების დეკომპოზიციით (GEL, USD, EUR და სხვა)⁵. მიმდინარე ანგარიშში გამოყენებულია შერჩეული მეთოდი, სადაც არ არის გათვალისწინებული საპროცენტო პარიტეტი, კორექტირებულია გადასახადის გადახდის პერიოდითა და ვალუტების დეკომპოზიციით.

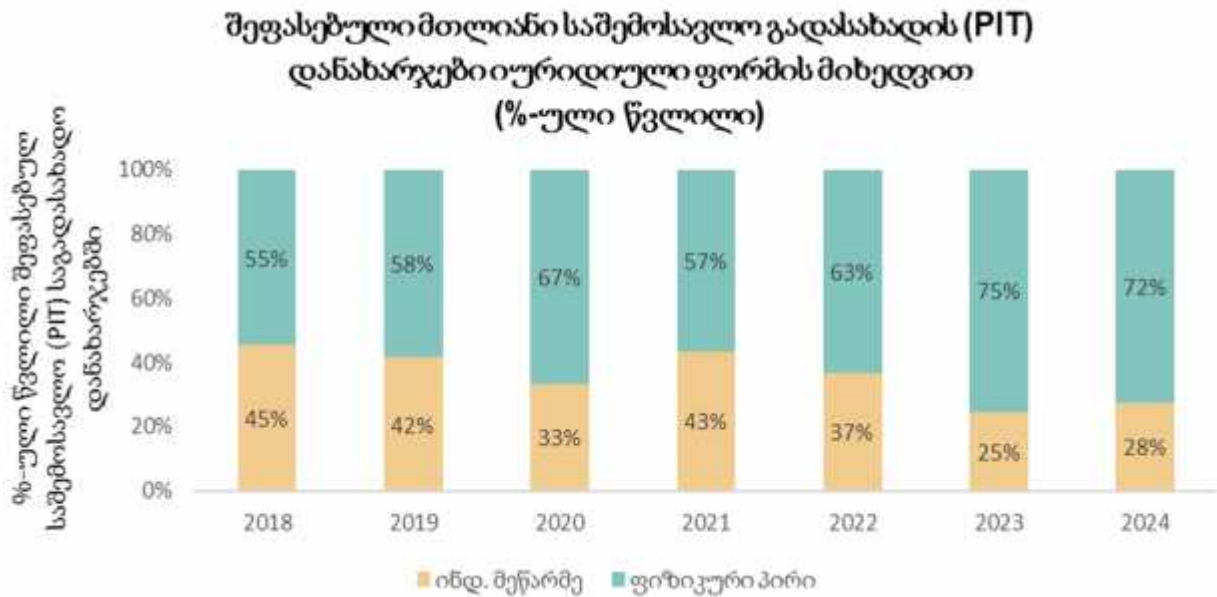
მიკრო ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირის (მუხლი 86) საგადასახადო დანახარჯები მნიშვნელოვნად არ შეცვლილა 2024 წელს და 20.77 მლნ ლარი შეადგინა (მშპ-ს 0.02 პროცენტზე დაფიქსირდა), თუმცა 0.2 პროცენტამდე დაეცა მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო შემოსავალთან პროცენტულად. აღსანიშნავია, რომ ეს საგადასახადო დანახარჯი 2018 წლის შემდეგ მნიშვნელოვნად შემცირდა მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო შემოსავლების 1.3 პროცენტიდან და 0.3 პროცენტის ფარგლებში იყო 2019-2023 წლებში (საშუალოდ მშპ-ს 0.04 პროცენტი). 2019 წელს აღნიშნულმა კლებამ გამოიწვია შეფასებული საშემოსავლო გადასახადის დანახარჯების შემცირებაც (გრაფიკი 9).

იურიდიული ფორმის მიხედვით შეფასებისას ჩანს, რომ ფიზიკური პირების წილი მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯებში 2018-2024 წლებში გაზრდილია 55 პროცენტიდან 72 პროცენტამდე (გრაფიკი 10).

⁴ საპროცენტო განაკვეთის პარიტეტისას იგულისხმება, რომ ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში არსებული დეპოზიტების რისკიანობა არ განსხვავდება ერთმანეთისგან.

⁵ იხილეთ [TER](#), დანართი 5.

გრაფიკი 10. შეფასებული საშემოსავლო (PIT) საგადასახადო დანახარჯები იურიდიული ფორმის მიხედვით, 2018-2024

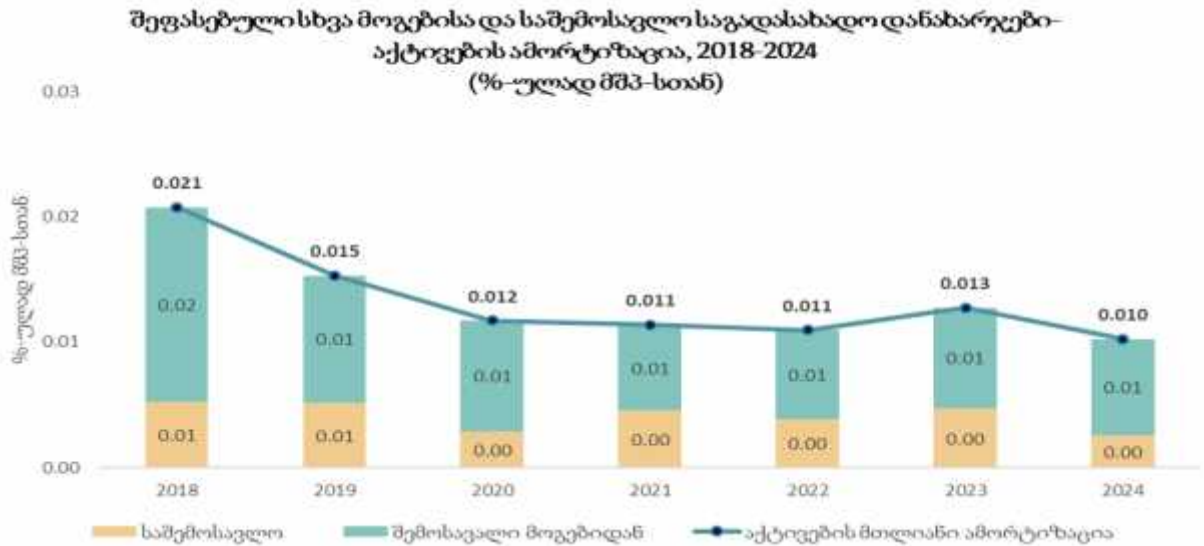

წყარო: შემოსავლების სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

III.a.4 სხვა მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადები

სხვა მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადებიდან მიღებული მთლიანი შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები მოიცავს აქტივების მთლიან ამორტიზაციას [იხ. [TIER](#), გვ 70]. აღნიშნული საგადასახადო დანახარჯი 2024 წელს 9.41 მლნ ლარს (მშპ-ს 0.01 პროცენტი) შეადგენს. 2018 წლის შემდეგ, მთლიანი მოცულობა შემცირდა 9.4 მლნ ლარიდან ჯერ 7.6 მლნ-მდე, 2020 წელს 5.8 მლნ ლარამდე, მომდევნო წლებში კი იზრდებოდა და 2021 წელს გაიზარდა 6.9 მლნ ლარამდე, 2022 წელს გაიზარდა 8.0 მლნ ლარამდე, ხოლო 2023 წელს - 10.3 მილიონამდე. აქტივების მთლიანი ამორტიზაციის საგადასახადო დანახარჯები ძირითადად ძველი მოგების გადასახადის რეჟიმიდან მოდიოდა 2018-2024 წლებში და ძველი მოგების გადასახადს საშემოსავლო გადასახადზე მეტი წვლილი ჰქონდა აქტივების მთლიან ამორტიზაციაში აღნიშნულ პერიოდში.

გრაფიკი 11. შეფასებული სხვა მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯები - აქტივების ამორტიზაცია, 2018-2024

წყარო: შემოსავლების სამსახური და სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

III.b დამატებული ღირებულების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები

დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასებისას მნიშვნელოვანია, თუ როგორ მივუდგებით არაფორმალურ სექტორს. აღნიშნულ ანგარიშში არაფორმალური სექტორი არ არის გათვალისწინებული, თუმცა 2022 წელს ჩატარებული დღგ-ს სენსიტიურობის ანალიზის დროს განხილული იყო რამდენიმე მიდგომა, სადაც ჩართული იყო არაფორმალური სექტორის შეფასებაც [იხ. [TER](#), გვ 75].

წინამდებარე ანგარიშში დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი ანალიზი აქცენტს აკეთებს რამდენიმე სექტორზე. აღნიშნული მოიცავს დაბეგვრისგან გათავისუფლებულ 5 სექტორს (ბავშვთა დაცვა, განათლება, აზარტული თამაშები, ჯანდაცვა, მსუბუქი ავტომობილები⁶) და ნულოვანი დაბეგვრის 2 სექტორს (სოფლის მეურნეობა, ფარმაცევტული). ამ სექტორების დანახარჯები დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯების ანგარიშში მთლიანად შეფასებული დღგ-ს დანახარჯების უმეტესობას მოიცავს (2018-2024 წლებისთვის საშუალოდ 54.9 პროცენტი) (ცხრილი 4). რაც შეეხება მთლიან შეფასებულ დანახარჯებს, 2024 წლისთვის დღგ-ს შეფასებული დანახარჯები 5,998.0 მლნ ლარს (მშპ-ს 6.53 პროცენტს) შეადგენს,

⁶ ამ სექტორში VATE რაოდენობრივი შეფასება არ ითვალისწინებს, რომ დაბეგვრის მიზნებისთვის აღნიშნული დანახარჯის საპირისპიროდ მსუბუქი ავტომობილები იბეგრება აქციზის გადასახადით.

რაც მეტია 2018-2023 წლების მაჩვენებლებზე ნომინალურ გამოსახულებაში, თუმცა ჩამორჩება 2021-2023 წლების მაჩვენებლებს მშპ-სთან პროცენტულად. რაც შეეხება წინა წლებს, დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები 2018 წელს მშპ-ს 4.9 პროცენტიდან 2019 წელს მშპ-ს 6.4 პროცენტამდე გაიზარდა (მშპ-ს შემცირებასთან ერთად), 2020 წლისთვის შემცირდა მშპ-ს 6.2 პროცენტამდე, შემდგომ 2021-2023 წლებში კი აღნიშნული მაჩვენებელი იცვლებოდა და შესაბამისად 7.4, 7.2 და 6.8 პროცენტი იყო. 2024 წელს კი ის კვლავ შემცირდა და 6.53 პროცენტზე დაფიქსირდა (ცხრილი 4).

ცხრილი 4. შეფასებული დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები, 2018-2024

ცხრილი 4.a. შეფასებული დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები, მლნ ლარი და %-ულად მშპ-სთან

NACE 2 კლასი	დაკომპლექსებული საქონელი	აქტივები	საგადასახადო მიზნით მიმდინარე პროცენტული წილი	მლნ ლარი							% ულად მშპ-სთან						
				2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
A. კაპიტალშენიშნული																	
84	3,48	172,1 (კ) (კ)	წვევით მოვლა	33.4	34.1	45.3	39.8	46.6	32.1	46.4	3.07	3.07	0.19	3.07	3.07	0.14	3.09
85	2,5,41	172,1 (კ) (კ)	განათლება	337.0	470.2	402.0	554.0	537.5	922.7	605.2	3.71	3.56	0.07	3.02	3.00	0.89	3.02
88	34	172,1 (კ) (კ)	მხარველობის მომსახურება	2.7	30.7	69.0	153.3	180.5	377.2	581.0	0.01	0.16	0.04	0.30	0.56	0.04	3.24
89	19,20,21,24	172,1 (კ) (კ)	კარგად	285.4	420.3	427.2	625.0	544.1	329.9	645.3	3.01	2.50	0.08	3.05	3.00	0.05	3.92
29	3,10,22	172,1 (კ) (კ)	მანქანების რეპარირება	51.3	32.6	79.1	155.5	192.1	154.9	172.0	3.11	2.13	0.16	3.22	3.26	0.23	3.13
B. ნდობითი დაზღვევა																	
01	52,55	172,4 (კ) (კ)	სოფლის მეურნეობის დაზღვევა	205.7	298.5	247.0	428.3	471.4	440.2	613.8	3.64	3.00	0.40	3.72	3.25	0.55	3.87
21	81	172,4 (კ) (კ)	საზღვაო დაზღვევა	214.7	227.1	344.5	477.4	507.7	450.4	592.0	3.47	2.50	0.69	3.73	3.74	0.56	3.85
ჯამი (A+B)				1,294.0	1,323.5	1,731.1	2,111.4	2,722.0	2,305.5	3,271.9	2.05	2.50	0.10	3.87	3.71	0.57	3.85
C. სასაქონლო				337.8	1,351.6	1,350.0	3,107.3	3,659.8	2,504.0	3,736.0	3.05	3.72	2.71	3.45	3.44	3.22	3.87
D. დანახარჯები (A+B+C)				2,225.8	3,175.8	3,084.4	4,513.4	5,232.1	5,485.5	5,998.0	4.91	5.30	6.20	7.43	7.18	6.79	6.93

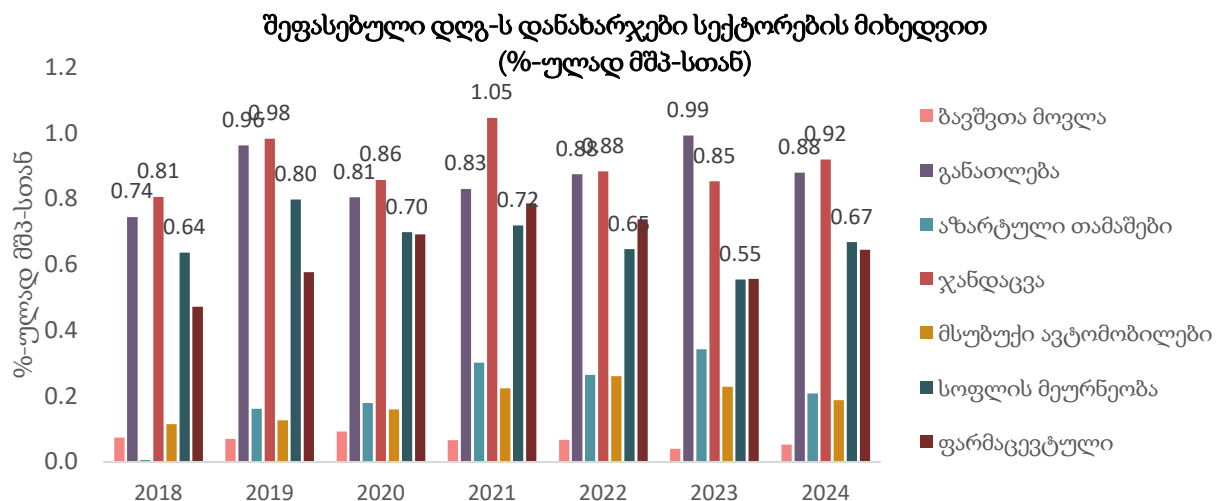
ცხრილი 4.b. შეფასებული დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები, %-ულად საგადასახადო შემოსავლებთან და დღგ-ს შემოსავლებთან

NACE 2 კლასი	დაკომპლექსებული საქონელი	აქტივები	საგადასახადო მიზნით მიმდინარე პროცენტული წილი	შეფასებული დღგ-ს შემოსავლებთან							შეფასებული დღგ-ს საგადასახადო შემოსავლებთან						
				2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
A. კაპიტალშენიშნული																	
84	3,48	172,1 (კ) (კ)	წვევით მოვლა	0.32	0.29	0.42	0.25	0.28	0.15	0.21	0.72	0.61	0.95	0.64	0.65	0.36	0.34
85	2,5,41	172,1 (კ) (კ)	განათლება	3.23	4.23	3.66	3.72	3.69	4.37	3.41	7.74	8.42	3.25	2.73	3.67	3.67	3.82
88	34	172,1 (კ) (კ)	მხარველობის მომსახურება	0.01	0.01	0.01	0.06	0.06	0.13	0.20	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
89	19,20,21,24	172,1 (კ) (კ)	კარგად	3.00	4.12	3.89	4.60	3.73	3.32	3.13	8.37	8.62	3.82	10.24	8.72	8.22	10.06
29	3,10,22	172,1 (კ) (კ)	მანქანების რეპარირება	0.01	0.01	0.02	0.07	0.07	0.04	0.04	0.19	0.12	0.01	0.19	0.20	0.20	0.17
B. ნდობითი დაზღვევა																	
01	52,55	172,4 (კ) (კ)	სოფლის მეურნეობის დაზღვევა	2.08	3.04	2.12	3.22	3.45	3.22	4.54	8.61	8.90	1.12	7.04	6.71	1.44	8.20
21	81	172,4 (კ) (კ)	საზღვაო დაზღვევა	2.05	2.42	3.14	3.52	3.11	2.25	2.26	4.91	5.02	1.10	7.70	7.31	2.37	6.67
ჯამი (A+B)				5.38	6.42	6.00	7.00	6.64	5.68	5.68	12.94	13.52	4.00	14.74	14.00	3.81	14.87
C. სასაქონლო				3.48	11.98	12.50	16.8	19.50	13.19	11.22	21.40	21.29	20.22	15.81	14.11	13.04	24.00
D. დანახარჯები (A+B+C)				21.39	20.81	28.00	33.3	30.26	27.82	25.78	34.07	35.81	63.57	71.80	71.12	65.43	64.46

შენიშვნა: დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები (VATE) არ ითვალისწინებს არაფორმალურ სექტორს ბენჩმარკში. სექტორული დღგ-ს დანახარჯები გაანგარიშებულია ინდივიდუალურად (სხვა თანაბარ პირობებში), ამიტომ მათი ჯამი შესაძლოა არ იყოს მთლიანი დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯების ტოლი, კონკრეტულ წელს

შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები დღგ-სთვის ძირითადად კონცენტრირებულია რამდენიმე სექტორში: ჯანდაცვა, განათლება, სოფლის მეურნეობა და ფარმაცევტული სექტორი. დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასება აჩვენებს, რომ აღნიშნულმა სექტორებმა 2018-2024 წლებში დღგ-ს დანახარჯების დაახლოებით ნახევარი შეადგინა. 2024 წელს ყველაზე დიდი წვლილი ჯანდაცვამ შეიტანა 845.3 მლნ ლარით (2024 წლის მშპ-ს 0.92 პროცენტი), განათლებასა და სოფლის მეურნეობაში დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები მშპ-ს 0.88 პროცენტი და 0.67 პროცენტი დაფიქსირდა, შესაბამისად. ფარმაცევტულ სექტორში კი აღნიშნულმა მაჩვენებელმა მშპ-ს 0.65 პროცენტი შეადგინა.

გრაფიკი 12. შეფასებული დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები შერჩეული სექტორებისთვის, 2018-2024

წყარო: შემოსავლების სამსახური და სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტროს გაანგარიშება

შენიშვნა: დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები (VATE) არ ითვალისწინებს არაფორმალურ სექტორს ბენჩმარკში. სექტორული დღგ-ს დანახარჯები გაანგარიშებულია ინდივიდუალურად (სხვა თანაბარ პირობებში), ამიტომ

სექტორების მიხედვით შეფასებული დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები 2018-2024 წლისთვის აჩვენებს, რომ ჯანდაცვამ საშუალოდ მშპ-ს 0.91 პროცენტი (585 მლნ ლარი). 2024 წელს ჯანდაცვის სექტორში დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები მშპ-ს 0.92 პროცენტი (845.3 მლნ ლარი) შეადგინა, რაც წინა წლის მაჩვენებელზე (689.9 მლნ ლარი) მეტია. დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები 2024 წლისთვის უმეტეს სექტორში გაიზარდა ნომინალურ დონეებში, თუმცა შემცირდა პროცენტულად. მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა

განათლების სექტორის დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯებში 2018 წლიდან, როდესაც აღნიშნული მაჩვენებელი 2018 წლის 337.8 მლნ ლარიდან 478.3 მლნ ლარამდე გაიზარდა 2019 წელს, ხოლო 2020 წელს შემცირდა 400.8 მლნ ლარამდე, თუმცა 2021-2024 წლებში გაიზარდა და 2024 წლის მდგომარეობით, მისი მნიშვნელობა 808.2 მლნ ლარს წარმოადგენს. ფარდობით მაჩვენებლებში კი განათლების სექტორის დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები მშპ-სთან მიმართებაში 0.74 პროცენტიდან (2018 წელს) 0.88 პროცენტამდე (2024 წელს) არის გაზრდილი (2023 წელს 0.99 პროცენტი). 2018 წლიდან დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები გაზრდილია ასევე ჯანდაცვის დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯებშიც, რაც 2018 წელს 365.4 მლნ ლარს უტოლდებოდა, ხოლო 2024 წელს 845.3 მლნ ლარი შეადგინა (მშპ-ს 0.81-დან 0.92 პროცენტამდე) (გრაფიკი 12).

თავი IV. დასკვნა

საგადასახადო დანახარჯები განსაზღვრულია, როგორც გადახრა საბაზისო საგადასახადო სისტემიდან და ხშირ შემთხვევაში, მათ შედეგად სახელმწიფო კარგავს შემოსავლებს. ბენჩმარკული საგადასახადო სისტემა გამომდინარეობს საბაზისო (საორიენტაციო) საგადასახადო სისტემის იდეიდან, რომლის მიმართაც დგინდება საგადასახადო დანახარჯების (TE) არსებობა. ბენჩმარკის საგადასახადო სისტემის განსაზღვრისთვის საქართველოში გამოიყენება „ლეგალური“ მიდგომა, რაც საქართველოს საგადასახადო კოდექსის მიერ აღიარებულ მოდელებსა და პრინციპებს ეფუძნება.

საგადასახადო კოდექსზე დაყრდნობით იდენტიფიცირებული და შეფასებულია მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების 52 და დღგ-ს 66 საგადასახადო დანახარჯი.

ვინაიდან გადასახადებისგან გათავისუფლებისა და შეღავათების მიზანი არის სოციალური მიზნის მიღწევა და ბიზნესის მხარდაჭერა, ძალიან მნიშვნელოვანია ამ შეღავათებიდან გამომდინარე საგადასახადო დანახარჯების ანალიზი. სწორედ ამიტომ, ამ ანალიზის პირველი ნაბიჯია საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასება. მისი მიზანია საგადასახადო დანახარჯების შეფასება დამატებული ღირებულების გადასახადის, საშემოსავლო გადასახადისა და მოგების გადასახადისთვის, 2018 წლიდან დღემდე, მისი ტენდენციებისა და კონტრიბუტორების ანალიზის ჩათვლით. მიუხედავად იმისა, რომ დღგ-ს, საშემოსავლო და მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასება განხორციელდა 2018-2020 წლებისთვის საერთაშორისო სავალუტო ფონდისა და USAID-ის მიერ, ამ ანგარიშში წარმოდგენილი ზოგიერთი შედეგი მათი წინა შეფასებებისგან განსხვავებულია, საგადასახადო დანახარჯების შეფასების 2024 წლის დოკუმენტში (იხ. [TER](#)) გამოყენებული გარკვეული სახის მეთოდოლოგიური ცვლილებისა და განახლებული და დაზუსტებული მონაცემების გამო. განახლებული მონაცემების გამო შესაძლოა მიმდინარე ანგარიშის შედეგები განსხვავდებოდეს გასული წლის ანგარიშში არსებული შედეგებისგან.

დოკუმენტი მოიცავს 2018-2024 წლების მონაცემების რაოდენობრივ შეფასებას. მონაცემების სიმცირის გამო (მაგ: დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები 2024 წლისთვის) ანგარიშს გააჩნია გარკვეული შეზღუდვები, რამაც შესაძლოა ხელი შეუშალოს რაოდენობრივი შეფასების სიზუსტეს.

საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი ანალიზისას შეფასებულია დღგ-ს, მოგებისა და საშემოსავლო დანახარჯები. მოგების დანახარჯები თავის მხრივ იყოფა: ძველი მოგების გადასახადი (Old CIT) და განაწილებული მოგების გადასახადი (ესტონური მოდელი) (DPT), ასევე შეფასებულია სხვა მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადები (მაგ: აქტივების ამორტიზაცია, მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე საწარმოები). ანგარიშში გამოყენებულია „შემოსავლების დანაკარგის“ (“revenue forgone”) მეთოდი იმ დაშვებით, რომ გადასახადის გადამხდელების ქცევასა და საგადასახადო ადმინისტრირებაში არ არის მოსალოდნელი ცვლილებები საგადასახადო დანახარჯების გაუქმების შემთხვევაში.

წინამდებარე ანგარიში მოიცავს 2022 წლის ანგარიშში (TER) ჩატარებული სენსიტიურობის ანალიზიდან შერჩეულ შეფასებებს მოგების, საშემოსავლო და დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯებისთვის. შერჩეული შეფასებები, რაც ანგარიშშია გამოყენებული, მოიცავს შემდეგს:

- საპროცენტო შემოსავლის საგადასახადო დანახარჯის შეფასებისას არ არის გათვალისწინებული საპროცენტო პარიტეტი, კორექტირებულია გადასახადის გადახდის პერიოდითა და ვალუტების დეკომპოზიციით.
- მცირე ბიზნესის საგადასახადო დანახარჯის შეფასებისას გამოყენებულია დაშვება 6.97 პროცენტისანი მოგების მარჟის შესახებ.
- დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯების შეფასებისას არ არის გათვალისწინებული არაფორმალური სექტორი.

სულ შეფასებული საგადასახადო დანახარჯები 2024 წელს 6,403 მლნ ლარი (მშპ-ს 7.0 პროცენტი) იყო, რაც 2018-2023 წლების მაჩვენებლებზე მეტია ნომინალურ გამოსახულებაში, თუმცა ჩამორჩება 2021-2023 წლების მშპ-ს პროცენტულ მაჩვენებლებს. 2024 წლის მთლიანი საგადასახადო დანახარჯებიდან დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯებზე მოდის მშპ-ს 6.53 პროცენტი (დაახლოებით 94 პროცენტი), ხოლო მოგებისა და საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯებზე - მშპ-ს 0.44 პროცენტი (დარჩენილი 6 პროცენტი). შეფასებული ძველი მოგების გადასახადისა და განაწილებული მოგების გადასახადის საგადასახადო დანახარჯები 2018 წლიდან მშპ-სთან მიმართებით დაახლოებით ორჯერ შემცირდა, რაც ძველი მოგების გადასახადის მნიშვნელოვანი შემცირებითაა გამოწვეული (2018 წლის 0.36-დან 2024 წლისთვის მშპ-ს 0.04 პროცენტი), ხოლო სულ შეფასებული საშემოსავლო საგადასახადო დანახარჯები ასევე შემცირდა, მშპ-ს 0.42 პროცენტიდან (2018 წელს) 0.24 პროცენტამდე (2024 წელს).

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ფინანსთა სამინისტროს მიერ საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასება პირველად განხორციელდა 2020 წელს და თან დაერთო 2021 წლის

ბიუჯეტის კანონს. თუმცა, დოკუმენტში გაანალიზებული იყო მხოლოდ დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯები. ამის შემდგომ, საგადასახადო დანახარჯების შეფასების ანგარიშის გამოქვეყნება მოხდა 2022 წელს, რომელიც მოიცავდა 2018-2021 წლებს და შესაბამისად, წარმოადგენდა საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასების გაუმჯობესებას და მოიცავდა არა მხოლოდ დღგ-ს, არამედ - მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადების საგადასახადო დანახარჯებსაც. ანგარიში განახლდება ყოველწლიურად, დაზუსტებული მონაცემებით. საგადასახადო დანახარჯების დეტალური ნუსხა და მეთოდოლოგია იგივეა, რაც 2022 წლის ანგარიშში არის წარმოდგენილი (TER). ფინანსთა სამინისტროს შემდგომი სამუშაოები ორიენტირებული იქნება შემდგომი წლებისთვის საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასების განახლებაზე, სხვა საგადასახადო დანახარჯების ანალიზის დამატებასა და საგადასახადო დანახარჯების დისტრიბუციული და სოციალურ-ეკონომიკური გავლენების ანალიზზე.

გამოყენებული ლიტერატურა

საგადასახადო დანახარჯების შეფასების ანგარიში (2022). საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, <https://shorturl.at/Oz7ul>

საგადასახადო დანახარჯების შეფასების ანგარიში (2023). საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, <https://shorturl.at/tisRM>

საქართველოს საგადასახადო კოდექსი, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1043717?publication=186>

Australian Government. (2007). Department of Treasury. Tax Expenditures Statement 2007. Canberra, Commonwealth of Australia. Available at: <https://treasury.gov.au/publication/tax-expenditures-statement-2007>

Gendron, P.-P., & Mylonas, V. (2022). Georgia: Capacity Development in Tax Expenditure Assessment. Technical Report | April 2022. Fiscal Affairs Department, International Monetary Fund.

Heady, C. & Mansour, M. (2019). Tax Expenditure Reporting and its Use in Fiscal Management: A Guide for Developing Economies. How-to-Note No. 19/2. Fiscal Affairs Department, International Monetary Fund, Washington, DC.

<https://www.imf.org/~media/Files/Publications/HowToNotes/HTNEA2019002.ashx>

IMF (2018). *Fiscal Transparency Handbook*. International Monetary Fund, Washington, DC. <https://doi.org/10.5089/9781484331859.069>

OECD (2010). Tax Expenditures in OECD Countries. OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264076907-en>

Swistak, A., de la Feria, R., Gendron, P.-P., & Mylonas, V. (2020). *Georgia: VAT Expenditure Policy*. Technical Report, November 2020. Fiscal Affairs Department, International Monetary Fund, Washington, DC.

Swistak, A., Vellutini, C., Gendron, P.-P., & Mylonas, V. (2022). *Georgia: Follow-Up on Tax Expenditure Assessment*. Technical Report, February 2022. Fiscal Affairs Department, International Monetary Fund, Washington, DC.

United States Agency for International Development (USAID). 2021. *Analysis of Tax Expenditures. Technical Report*. USAID, Washington, DC.